

На размеђи две године

СПИСАК ЖЕЉА И ЗАБЛУДА

Предстоји нам година у којој ће бити позитивних помака, али не у свим областима статуса војних пензионера. Ситуацију нарочито оптерећује стамбена проблематика јер поједини корисници војне пензије чекају на кров над главом више од три деценије.

Навикли смо да на крају сваке године измаштамо шта би то било добро да се догоди у идућој. Увек су такве мисли позитивне, понекад нереалне, али живот нас учи да машта у огледалу стварности често донесе остварење замишљеног. Ако нема жеља, неће се догодити остварења. Најважнија ствар за војне пензионере јесте здравље. Ако буде на истом нивоу, или се поправи, то је гарант спокоја и предуслов за остварење планова и одвијања нормалног живота. Познато је да војна професија изискује бројне напоре, да оставља трајне последице по здравље. Када је биран кадар за средње војне школе и војне академије, лествица здравља, физичких и интелектуалних способности кандидата подизана је на веома висок ниво... После завршених школа, трупа је место које максимално оптерећује старешине. А обука, зна се, одвија се и лети и зими. И по киши, снегу, сувомразици, олујном ветру, када царују топлотни удари... Уз употребу бојеве муниције и уз бројне стресове. Вежбе су већ виши ниво који негативно утиче на здравље. Ратови представљају врхунац штетности по здравље, то јест они су опасна арена у којој им прети рањавање или губитак живота. Старешина је одговоран за животе потчињених, за материјална средства велике вредности која су му поверена и још много тога.

У неким ранијим истраживањима показало се да пензионисани подофицири и официри болују најчешће од три до четири хроничне болести. Оне су свакако резултат иних негативних утицаја током војничке каријере. Један податак је свакако веома забрињавајући. Наиме, статистика је показала да војни старешина у просеку осам година живи мање од пензионера који је радио изван система одбране. То указује на обавезу државе да, правде ради, појачано брине о здрављу професионалних припадника војске.

Систем војног здравства настао је управо због специфичности војне професије. Лекар је потребан за време боравка на терену, на вежбалиштима, полигонима, али и у касарнама. Држава је тако преузела бригу о здрављу припадника војске. Како је војно здравство поступало током догађаја на Косову и Метохији 1998. године, а нарочито за време агресије НАТО-а 1999. године? Било је то прилагођавање потребама на терену. Санитет је био близу линије сукоба као никада до тада. Лекари Војне болнице Ниш, који су обезбеђивали припаднике Приштинског корпуса и Треће армије, превазишли су до тада универзалне војничке норме о томе колико треба да буду близу линији додира. Захваљујући самопожртвовању болничара и лекара, рањеници су брзо извлачени из борбеног окр-

шаја, указивана им прва помоћ, а убрзо потом на истуреним санитарским станицама бивали су оперисани. Познат је случај у Ђаковици, када су током операције рањеног војника нестале залихе крви, да су лекари специјалисти директно из својих вена дали драгоцену течност младићу којег су оперисали. Захваљујући њиховој племенитости војник је остао жив.

После смањења војске многе касарне су остале празне. Укидањем јединица, расформиране су и многе војне амбуланте, па су војни осигураници, дакле војни пензионери и чланови њихових породица, пребачени у цивилно здравство, на примарном и секундарном нивоу. Војномедицинска академија остала је војнички храм здравља, односно институција за лечење војних осигураника на терцијалном нивоу. Део војнопензионерске популације, тамо где у гарнизонима опстала санитарска одељења (војне амбуланте), а у појединим градовима и војномедицински центри, остао је у надлежности војног санитета. Војни пензионери очекују од војног здравства да и даље буде на висини задатка. То поједностављено значи да помно прати савремене домете у медицини, да набавља најсавременије уређаје за дијагностику и лечење и да непрестано буде на услузи осигураницима. У свему томе неопходно је унешће државе.

Што се пензија тиче, према изјавама државних званичника, оне ће у идућој години такође значајније да расту, што је у складу са опредељењем да примања грађана трећег доба буду процентуално већа од раста плата у јавном сектору, како би се надокнадио заостатак.

Модел одрживог старења до 2070. који су урадили стручњаци надлежних институција показује како ће изгледати пензија када у њу буду одлазили они који сада имају двадесетак година. Анализа је показала да Србија има дугорочно одржив пензиони систем. Захваљујући добро спроведеним реформама, обезбеђено је стабилно финансирање па пензионери у будућности могу да очекују повећање реалне куповне моћи.

Члан Фискалног Савета Никола Алтипармаков је истакао да је анализа урађена у складу са стандардима ЕУ, да се такве анализе раде у Европи на сваке три године и да су кључне за дугорочно планирање пензијског система. Та студија је показала да Србија тренутно нема проблеме у пензијском систему. Реформе из 2003. па затим 2014. и 2019. године, када је враћена „швајцарска формула“ и касније надограђена, обезбеђен је финансијски стабилан пензијски систем.

Усклађивање пензија од 12.2 одсто

управо је у складу са надограђеном „швајцарском формулом“ која каже да пензије прате плате 50 одсто, а 50 одсто раст цена. Када буџет то омогућава, као што је то био случај сада, онда пензије могу да прате раст зарада и 100 одсто.

Према доступним информацијама, усклађивање пензија у 2026. години биће примерено инфлацији и расту зарада.

После здравственог обезбеђења и висина пензија војним пензионерима је најзначајније стамбено обезбеђење. Одиста је тешко када поједини војни пензионери на стан чекају више од 30 година. Нису успели да реше тај животни проблем. Последњих година као да је нестало војностамбени фонд. Нити се гради, нити се купују нови станови. Чак се не додељују станови по принципу „брзи прсти“. Нема информација о томе да ли је у току изградња крова над главом за припаднике станова безбедности. Не зна се када ће бити наредна подела. На примедбе Удружења војних пензионера Србије, надлежни органи су усвојили да осим „брзи прстију“ други важан критеријум у расподели станова буде податак колико година стамбени интересенти чекају на решење стамбеног проблема. Војни пензионери су листом против „брзи прстију“. Залажу се за принцип да се систему одбране додели одређен број станова, а да се подела врши по Правилнику о стамбеном обезбеђењу, то јест по формираним листама на основу валидних критеријума.

Удружење је у септембру прошле године поднело иницијативу да корисници војне пензије који имају делимично решено стамбено питање (њих око 1.400), да путем доделе бесповратног кредита Фонда за СОВО у висини десет до петнаест хиљада евра, у зависности од следећуће површине, реше коначно своје стамбено питање. Држава би на тај начин уштедела замашна средства, јер објективно дугује корисницима војне пензије одређени број квадрата стамбеног простора.

Од Министарства одбране – Сектора за буџет и финансије УВПС је добило одговор да не постоји правни основ да се код Фонда за СОВО реализује предлог Удружења, а да Министарство одбране поступа у складу са Уставом и позитивним законским и подзаконским прописима Републике Србије. Уважавајући наводе те институције, поставићемо питање - како је онда, у складу са позитивним прописима, могуће да они који немају стан могу да добију бесповратни кредит у висини од 30.000 евра у динарској противвредности.

Звонимир ПЕШИЋ

Честитка председника Републике
Александра Вучића поводом Дана
војних ветерана

СРБИЈА ЋЕ ЧУВАТИ ВАША ЗАВЕШТАЊА

Председник Републике и врховни командант Војске Србије Александар Вучић упутио је честитку поводом Дана војних ветерана, у којој се каже:

„Свим војним ветеранима упућујем искрене честитке поводом 4. децембра – Дана војних ветерана. Овај дан подсећа нас на величину подвига свих јунака који су у различитим временима и на бројним бојиштима храбро стали у одбрану Србије. Њихова дела утемељила су вредности на којима почива наша држава, а то су слобода, мир и достојанство. Посебно поштовање дугујемо свима који су животе уградиле у темеље отаџбине и онима који данас настављају да сведоче о снази, части и јединству народа.

Дела војних ветерана доказ су да истинска вредност жртве никада не бледи, већ живи у свакој генерацији која цени мир и независност. Својим подвизима сачували сте достојанство и углед српског војника, као и веру у правду и истину. Захваљујући вама, нове генерације могу да живе у миру, са поносом и свешћу о томе колика је цена слободе.

Носећи у себи традицију славних предака, српски војни ветерани настављају да буду симбол моралне снаге, истрајности и непоколебљиве оданости Србији. Ви сте живо сведочанство да љубав према отаџбини није само дужност, већ позив срца. Ваше искуство и пожртвованост трајна су инспирација младима да негују оно што сте ви часно одбранили, веру у себе, у свој народ и у Републику Србију.

Захваљујем свим нашим борцима, ветеранима и херојима из свих ослободилачких ратова Србије који су својим делима показали шта значи преданост земљи. Ваш труд и ваша жртва обавезују нас да бригу о вама исказујемо не само речима већ и делима, бринући о вама и вашим породицама не само на Дан војних ветерана, већ сваког дана у години.

Честитам вам празник, уз обећање да ће Србија чувати ваша завештања и да ми, који је уз подршку свих наших грађана водимо, никада нећемо посустати у борби за боље сутра, вечно памтећи и клањајући се жртвама које сте поднели. Ваш допринос и искуство биће трајно поштовани, јер сте ви чувари историје и снажни темељи наше будућности.“

Сусрет ветерана Техничке службе ПРОДУЖИЛИ ГДЕ СУ СТАЛИ

Недавно су се у Ресторану Дома ВС окупиле пензионисане старешине техничке службе да би се дружили и евоцирали успомене на мирнодопске и ратне периоде. Скупу се обратио генерал у пензији Југослав Коцопељић, који је говорио о томе које је све задатке извршила техничка служба нашег система одбране. Скупу се одазвало више од 60 пензионера.

Неформална група Ветерани техничке службе постоји више десетина година. На почетку чланови су били само пензионисани припадници Техничке управе Савезног секретаријата за народну одбрану СФРЈ (официри, подофицири и цивилна лица у ЈНА), а касније, после разних структуралних промена у Војсци и Министарству одбра-

не Србије, и други припадници техничке службе. Чланови су се окупљали два пута годишње у

Честитка министра одбране
поводом Дана војних ветерана

ДА ИСКАЖЕМО БРИГУ ЗА ВОЈНЕ ВЕТЕРАНЕ САЧУВАЛИ ЧАСТ И СЛОБОДУ ЗЕМЉЕ

Министар одбране Братислав Гашић упутио је поводом Дана војних ветерана честитку у којој се каже:

„Свим војним ветеранима честитам 4. децембар - Дан војних ветерана. Војни ветерани су иза себе у историји ратовања на нашим просторима оставили у сећање бројне победе и дали немерљив допринос целокупној српској историји. Данас, захваљујући вама, војни ветерани, поносимо се свим оним националним вредностима за које сте се борили и изборили не заборављајући наше борце и наше хероје који су на бранику отаџбине отворили капију слободе, светињу српског народа и грађана Србије. Следећи традицију ратника Војске Краљевине Србије, ви данас сведочите да успомене на претке нису само део прошлости, већ живо наслеђе које нас подсећа на снагу народног духа.

Војни ветерани су својим учењем у ослободилачким ратовима за нашу отаџбину показали непоколебљиву веру у правду и оданост отаџбини. Својом пожртвованошћу и истрајношћу сачували сте част и слободу наше земље. Ваша дела пред-

стављају живи пример млађим поколењима да се љубав према Србији показује спремношћу да се бране њене вредности.

Данас, са дубоким поштовањем и захвалношћу, сећамо се свих који су животима утемељили државност Србије. Њихови подвизи и ваша истрајност подсећају нас да је слобода изборена, а да је њено очување трајна обавеза сваке генерације. Захваљујући вама који сте ту и онима којих нажалост више нема, данас живимо у слободној земљи и баш зато је наша дужност да чувамо успомену и одамо почаст храбрим борцима и јунацима, учесницима свих ратова и борбених дејстава за ослобођење Србије и да на свим пољима живота и рада исказујемо бригу за војне ветеране.

Честитам вам празник, уз жељу да Србија, захваљујући вашој жртви и примерима који нас обавезују, увек остане јака, поносна и слободна. Са вером у снагу нашег народа, уверен сам да ће припадници Министарства одбране и Војске Србије наставити да достојно чувају вредности које сте ви одбранили и пренели будућим генерацијама.“

терминима везаним за 9. мај – Дан победе над фашизмом и 20. октобар – Дан ослобођења Београда, и то у ресторану у Дому Војске Србије. Циљ је, пре свега, био обележавање тих светлих тренутака из наше слободарске историје те одржавање традиција техничке службе

и сећања на постигнућа њених припадника.

Овај леги обичај је прекинут крајем 2019. година, због ограничења везаних за пандемију вируса корона. Крајем 2025. године, после шест година, поново су успели да се окупе

Б. Јанковић

Генерал Лука Кастратовић на годишњој Скупштини Београдског форума

ИСТИНА О АГРЕСИЈИ НАТО

Поводом 25. годишњице постојања и рада одржана је свечана седница Скупштине Београдског форума у свечаној сали Скупштине општине Врачар, у суботу 6. децембра. Скуп се између осталих обратио и генерал Лука Кастратовић.

Пошто је захвалио Београдском форуму за свет равноправних на признању које је додељено Клубу генерала и адмирала Србије генерал Кастратовић је рекао:

„Ове године Клуб генерала и адмирала Србије, обележио је 20 година од формирања. Снимљен је филм о две деценије рада рада Клуба, објављена књига, израђена јубиларна медаља поводом 20 година рада Клуба и 80 година победе над фашизмом. За нас је интересантна 2009. година, када је почела интензивнија сарадња са Београдским форумом за свет равноправних. Тада смо добили поруку српском народу од француског генерала Пјер Мари Галоа. Није могао да дође због болести. Та порука снимљена је камером, преведена и прочитана на Међународној конференцији (2009. године). Он је објаснио како је планирано разбијање Југославије, односно како је планирано разбијање Србије и српског народа. Наиме, он је 1976. и 1977. године код министра одбране Немачке

присуствова састанцима на његовом имању, у својству саветника министра одбране Француске. Тамо су били министар одбране Енглеске, Шпаније и представник Ватикана... Интересантно је како је Немачка била највећи заговорник уништења

Србије и српског народа, да им се освети за Први и Други светски рат.

Значајан је допринос Београдског форума у том смислу што смо, заједно организовали међународне конференције. Тако је истина о агресији НАТО-а, о злочинима које је агресор спровео 1999. године, дошла до јавности. Посебно је интересантно обележавање 25. годишњице од агресије НАТО-а, када је говорило 72

представника из 72 земље... Захваљујући Београдском форуму истина о агресији допрла је до светске јавности. Посебно је то интересно што се тих година у нашој земљи није смело говорити о агресији НАТО-а... Још једно хвала члановима Београдског форума, посебно Живадину Јовановићу, на доприносу да истина изађе на видело.

Традиционални сусрет генерала и адмирала Србије

НОВОГОДИШЊИ РУЧАК

Ове године, у складу са традицијом, организован је сусрет генерала и адмирала Србије поводом новогодишњих празника. Чланови Клуба генерала и адмирала Србије окупили су се 17. децембра у Дому ВС.

Председник Клуба Лука Кастратовић обратио се колегама генералима и адмиралима, при чему су у центру пажње биле све активности које су током минуле године реализоване. Колегама је пожелео здраву, успешну и без рата 2026. годину. Генерали су се на крају свечаности заједнички фотографисали.

З. П.

Друговање старешина Друге армије ВЈ

МИРНОДОПСКЕ И РАТНЕ ПРИЧЕ

Сваке године негдашње старешине Друге армије окупљају се најмање једном. Током неколико сати дружења они међусобно размене сећања на дане када су били заједно у миру или рату. Окупе се команданти те армије, команданти корпуса, бригада, пукова, заменици команданата, официра у штабовима и друге старешине.

И овога пута окупљеним старешинама обратио се генерал-пуковник у пензији Божидар Бабић. Он је говорио управо о догађајима који су обележили поједине периоде, о високом моралу, о нитима којима је била везана за народ и свему другом. Остало су допричале окупљене старешине.

Међу њима је био и бивши министар одбране Велимир Радојевић.

З. П.

25 година постојања ГО УВПС Лознице

УГЛЕД „ЗИДАН“ РАДОМ

Уресторану Градске организације Удружења пензионера Лознице, 23. октобра одржана је свечана седница Скупштине Градске организације УВПС Лознице. Свечаности поводом 25 година Удружења, поред војних пензионера, присуствовали су и гости: заменик градоначелника Лознице Петар Гавриловић, председник Градског већа Милан Југовић, представници градских организација УВПС Шапца и Сремске Митровице, представници Градске организације Удружења пензионера Лознице, СУБНОР-а, Удружења пензионера ПС Лознице.

Свечани скуп је отворио председник Градске организације Бранимир Петковић. На почетку скупа минутом ћутања одата је пошта преминулим пензионерима. У свом обраћању споменуо је значајне резултат постигнуте у претходном периоду. Потенцирао је потребу учлањења у удружење, јер КВП од тога имају одређене бенефите, попут доделе социјалне и хуманитарне помоћи. Посебно је истакао добру сарадњу са Градском управом и Градском организацијом Удружења пензионера Лознице. Захвалио је на донацијама граду, за помоћ најугрожене-

нијим КВП. Такође је говорио о успостављању сарадње са сродним удружењима у граду и са јединицом Војске Србије у граду.

После обраћања гостију скупу пришло се уручењу признања члановима Градске организације додељених од Главног одбора УВПС. Повељом УВПС награђен је председник Градске организације Бранимир Петковић. Плакете су додељене Триши Живковићу и Милосаву Вујадновићу, а захвалнице Ранки Брљач и Вери Лончар.

Председник Гр.Од. Бранимир Петковић уручио је захвалнице: Градској управи Лознице, СУБУОР-у, градским организацијама Шапца и Сремске Митровице, 111. пешадијском батаљону, Гарнизонској амбуланти, Градској организацији Удружења пензионера Лознице и Удружењу пензионера ПС Лозница. Захвалнице су уручене и појединим члановима Гр. Ор. Лознице: Живадину Видићу, Петру Грујићу, Милошу Дејановићу, Живку Митровићу, Душану Вулетићу, Сими Станкићу, Љиљани Урошевић и Кати Чамић.

Дружење је настављено уз пригодну закуску.

Б. П.

Збор интенданата

КУЛТНО ОКУПЉАЊЕ

Већ годинама старешине интендантске службе окупљају два пута годишње. Једном (13. новембра), када је Дан интендантске службе. Дру-

ги пут, на дан почетка агресије НАТО-а на Србију (СРЈ). Заслуге за организовање виђења и евоцирање успомена припада Милићу Вучићу, пуковнику у

У Нишу обележен дан РВ и ПВО

СКРОМНО АЛИ ИЗ ДУШЕ

Представници Удружења војних пензионера Србије, Градски Одбор Ниш и Секција летача и падобранаца као придружени члан Гр.Орг. УВПС Ниш, традиционално су обележили Дан РВ и ПВО 24. децембар 2025. године. То су учинили одавањем почаст погинулим и преминулим припадницима тог вида ВС, полагањем венца на споменик „Икар“, монументални меморијал РВ и ПВО у Нишу, граду настанка српске авијације. Овај споменик са кипом Икара, на тргу „Мија Станимировић“, откривен је 2002. године, поводом 90 година од оснивања српског ваздухопловства у Нишу.

Тим поводом председник Секције летача и падобранаца пуковник-пилот у пензији Јосип Штарк је садашњим и бившим припадницима РВ и ПВО честитао Дан вида и подсетио присутне да се Дан РВ и ПВО обележава на основу наредбе начелника Штаба Врховне команде, војводе Радомира Путника од 24. децембра 1912. године. У ратним условима првог Балканског рата, формирана је Ваздухопловна команда, прва ваздухопловна јединица српске војске, са седиштем у Нишу и јединицама на аеродрому код Трупалских шума, чије традиције се са поносом негују.

Обележено је скромно, без присуства активног састава РВ и ПВО ВС, градских структура, бораčkih удружења и медија, јер и овог пута обележавање Дана РВ и ПВО у месту настанка, није било у плану Министарства одбране.

З. Јашовић

пензији који телефоном позива колеге на дружење, уговара место збора и мени, води организацију и протокол.

Недавно окупљање протекло је у изванредној атмосфери, а окупило се више од 60 старешина из Београда и околине. Окупљенима се обратио пуковник Владимир Андрић, некадашњи начелник Интендантске управе ГШ ВЈ, који је маркирао

неколико важних догађаја о служби. Интенданати су, иначе, поносни на титулу најбоље службе позадине током одбране од агресије НАТО-а.

Дан интендантске службе у Војсци Србије обележава се у знак сећања на дан (13. новембар) када је 1885. године у српској војсци формирана Главна интендантура и администрација Врховног штаба.

З. П.

Шта доноси Закон о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника

УВАЖАВАЊЕ СПЕЦИФИЧНОСТИ ВОЈНЕ ПРОФЕСИЈЕ

Област здравствене заштите и здравственог осигурања у Министарству одбране и Војсци Србије први пут је уређена на јединствен и свеобухватан начин, тако да допринеси унапређењу функционисања и ефикасније организације система здравствене заштите и здравственог осигурања у оквиру војног здравства

Народна скупштина Републике Србије усвојила је на редовној седници 3. децембра 2025. године Предлог закона о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника који је објављен у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 109/2025 од 4.12.2025. године и који је ступио на снагу осмог дана од дана објављивања.

Даном ступања на снагу Закона о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника, престале су да важе одредбе Закона о Војсци Југославије („Службени лист СРЈ“, бр. 24/94, 43/94, 28/96, 22/99, 44/99, 74/99, 3/02 и 37/02, „Службени лист СЦГ“, бр. 7/05 и 44/05 и „Службени гласник РС“, бр. 116/07 – др. закон, 88/09 – др. закони, 101/10 – др. закон и 10/15 – др. закон) којима је до тада била уређена област здравственог осигурања војних осигураника.

Током вишегодишњег рада на припреми овог закона, који је започео јуна 2012. године, на иницијативу Министарства одбране, војноздравствене установе и санитарске јединице и установе у Војсци Србије препознате су у Закону о здравственој заштити („Службени гласник РС“, бр. 25/19 и 92/23 - аутентично тумачење и 29/25 - УС) као посебна врста здравствених услова, које се оснивају у складу са посебним законом, чиме је обезбеђен основ да се посебним законом уреде области здравствене заштите и здравственог осигурања у Министарству одбране и Војсци Србије и дата је могућност да се, уз предвиђање специфичности војног здравства, обезбеди примена општих прописа из области здравства у војноздравственим установама и санитарским јединицама и установама у Министарству одбране и Војсци Србије, у делу у коме је то у складу са прописима у области одбране и Војске Србије.

Доношењем овог закона област здравствене заштите и здравственог осигурања у Министарству одбране и Војсци Србије први пут је уређена на јединствен и свеобухватан начин, тако да допринеси унапређењу функционисања и ефикасније организације система здравствене заштите и здравственог осигурања у оквиру војног здравства као организационог и функ-

ционалног дела Министарства одбране и Војске Србије.

Примена овог закона ће превасходно утицати на подизање стандарда пружања здравствене заштите у Министарству одбране и Војсци Србије и на унапређење система здравственог осигурања корисника права и других лица, на начин да обезбеди остваривање највишег нивоа очувања здравља категорија лица чији је положај и статус као професионалних припадника Војске Србије посебан и специфичан.

Уједно се овим законом допринеси унапређењу здравствене заштите на нивоу Републике Србије у смислу очувања здравља осталих категорија лица као корисника услуга здравствене заштите у војном здравству, имајући у виду да овај закон омогућава наставак и унапређење пружања услуга здравствене заштите у војном здравству осигураницима Републичког фонда за здравствено осигурање и лицима којима се такве услуге пружају на комерцијалној основи.

Овим законом извршено је свеобухватно нормирање система војног здравства који обухвата војноздравствене установе, санитарске јединице и установе и здравствене раднике и сараднике који као професионални припадници Војске Србије обављају здравствену делатност. Такође, омогућено је несметано функционисање здравствене заштите и здравственог осигурања заснованог на принципима одрживости и ефикасности и предвиђено успостављање Војноздравственог савета као саветодавног тела министра одбране

Детаљно је уређено да се права из здравственог осигурања обезбеђују корисницима права, затим уређена су сама права из здравственог осигурања, као и организација Фонда за социјално осигурање војних осигураника у коме се спроводи и обезбеђује здравствено осигурање корисника права и прописано је уједначавање рада стручно-медицинских органа ради ефикасније заштите права корисника права.

Предметни закон представља одговарајући основ за унапређење процеса дигитализације војног здравства кроз његово повезивање са цивилним здравством, као и са надлежним органима разменом пода-

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у новембру 2025. године

СМАЊИВАЊЕ ПРОБЛЕМА

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор је на седници одржаној 5. децембра 2025. године размотрио захтеве достављене у новембру 2025. године и донео одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника, ОпОр Сремска Митровица ЛД: 37.000,00 – по члану 30.075,00 динара;

ОпОр Прокупље ЈБ: 50.000,00 – по члану 14.524,62 динара;
ОпОр Крагујевац НС: 45.000,00 – по члану 28.664,67 динара;
ОпОр Нови Сад МЈ: 37.000,00 – по члану 22.014,31 динара;
ОпОр Нови Сад СР: 45.000,00 – по члану 14.024,85 динара;
ОпОр Крушевац ОБ: 37.000,00 – по члану 31.759,81 динара;
ОпОр Раковица ТЈ: 40.000,00 – по члану 29.320,00 динара;

Б) Здравствено збрињавање

ОпОр Зајечар МЗ: 25.000 –
ОпОр Ниш ВЗ: 25.000 –
ОпОр Нови Сад ПМ: 35.000, –
ОпОр Ниш МГ: 30.000, –
ОпОр Ниш ИМ: 40.000, –
ОпОр Ниш ЗД: 35.000, –
ОпОр Земун ПМ: 30.000, –
ОпОр Нови Сад МТ: 25.000, –
ОпОр Ниш ВВ: 30.000, –
ОпОр Краљево ТВ: 30.000, –
ОпОр Земун ЧЈ: 25.000, –
ОпОр Земун ШМ: 25.000, –
ОпОр Нови Београд: 30.000, –
ОпОр Прокупље ДД: 25.000, –
Новчана средства су упућена на текуће рачуне 8. децембра. Захтеви који буду достављени од 1. децембра до 31. децембра 2025. године, биће решавани почетком јануара 2026. године. **Извршни одбор**

така који се обрађују приликом пружања здравствене заштите и остваривања права из здравственог осигурања, тако да ће се његовом применом успоставити потпуно функционисање електронским сервиса у области здравства и у систему војног здравства ради бржег, лакшег и ефикаснијег остваривања права из области здравствене заштите и здравственог осигурања и из области финансијске подршке породици са децом.

Закон о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника обезбеђује континуитет у пружању здравствене заштите и несметано остваривање права из здравственог осигурања.

Са 15. Седнице Главног одбора Скупштине УВПС

ИЗБОРИ ОД БАЗЕ ДО ВРХА

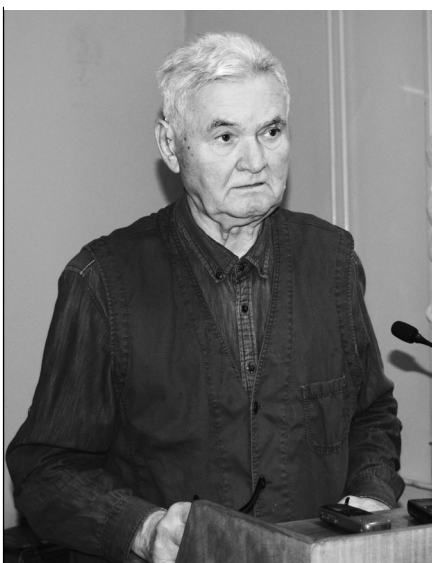
После вишемесечне расправе и донетих измена у Статуту УВПС, како би се организација прилагодила времену и потребама, следи година свеопштих избора у Удружењу. Најпре ће од 17. фебруара бити организовани избори у месним организацијама, потом у општинским и градским организацијама до 6. маја, а на републичком нивоу до 30. јуна.

На дневном реду последње седнице Главног одбора УВПС која је одржана 25. децембра било је: (1) Усвајање записника са 14. седнице ГлОд; (2) Усвајање извештаја о раду између 14. и 15. седнице ГлОд Скупштине УВПС; (3) Усвајање предлога Меморандума о сарадњи УВПС са Савезом пензионера Србије; (4) Усвајање Одлуке о расписивању редовних избора на свим нивоима УВПС у 2026. години; (5) Предлог за редефинисање финансијског пословања УВПС; (6) Усвајање финансијског плана УВПС за 2026. годину; (7) Усвајање Годишњег плана рада ГлОд Скупштине УВПС за 2026. годину и Разно.

Седницу је отворио и њоме председавао председник УВПС Љубомир Драгањац. Нажалост, прва информација је била она да је преминуо члан Главног одбора из Пирота Драган Петровић, коме је минутом ћутања одата пошта. Записник са 14. Седнице ГО и извештај о раду између две седнице усвојени су без примедбе и једногласно.

Образложење за предлог Меморандума предочио је председник ИО Зоран Вучковић, наводећи да је иницијатива потекла од председника Савеза пензионера Србије проф. др Андреје Савића на седници Скупштине УВПС. Предлог текста Меморандума упућен је Савезу пензионера Србије, па када се друга страна буде изјаснила, тада ће бити усвојен коначан текст. То је оквир за будућу сарадњу, а од великог значаја је то што ће два удружења заједнички наступити у вези са изградњом Геронтолошког центра, затим организоваће заједничка путовања за пензионере и конкурисати код локалних самоуправа за средства потребна за одвијање програмских активности. Овај документ регулише и учешће организација војних пензионера у „Олимпијади трећег доба“.

Усвајање одлуке о изборима у 2026. години била је најзначајнија тачка дневног реда. Наиме, усвајањем измена Статута УВПС дошло је до промена одређених одредби које се

Седницом је председавао председник УВПС Љубомир Драгањац

тичу присуства чланова на седницама скупштине, на којима се бирају нова руководства.

Јани критеријуми за изборе

Ситуација у погледу броја чланова се свакодневно мења. Тако је у окто-

бру 2025. године било регистровано 14.024 члана. За три године и осам месеци је 2.457 чланова мање, што је понајвише резултат природног одлива. С друге стране, с обзиром на то да је Војска Србије значајно редукована, нема одговарајућег прилива нових чланова. Удружење нема информација ко све одлази у пензију, јер се више у „Службеном војном листу“ више не објављују подаци о томе.

Избори у Удружењу војних пензионера Србије одвијаће се током прве половине 2026. године. У месним организацијама биће заказани 17. фебруара до 16. марта. У општинским - градским организацијама тај процес ће тећи од 22. марта до 6. маја 2026. године. Седница Скупштине Удружења биће одржана до 30. јуна, на којој ће бити изабрани председник и потпредседник УВПС, чланови Главног одбора Скупштине УВПС и чланови Надзорног одбора Скупштине УВПС,

Број чланова Скупштине УВПС по општинским-градским организацијама који је дефинисан према критеријуму да на сваких 300 чланова УВПС бира се по један члан скупштине. Организације које имају мање од 300 чланова бирају по једног члана скупштине УВПС. Струковна Удружења која имају својство колективног члана УВПС,

Драгослав Грујић са Љубомиром Драгањцем и Зораном Вучковићем

Седница је одржана у Хорској сали Дома ВС

Чланови ГО имали су обиман дневни ред

Гласање је протекло у знаку слоге

бирају по једног члана Скупштине УВПС.

Број кандидата за чланове ГлОд које ће изабрати Скупштина УВПС, одређен је у критеријуму под претпоставком да будући састав ГлОд има 25 чланова од чега су два члана по функцији. Критеријумом је предвиђено да се на сваких 1.100 чланова предложи по 1 кандидат па је у том смислу извршено и груписање Оп-Гр организација УВПС на територијалном принципу како би предложени кандидат заступао више организација УВПС.

Председник Извршног одбора ГО УПВС Зоран Вучковић замолио је чланове Главног одбора да помогну око избора нових председника градских, односно општинских организација, те да не може да им престане мандат пре него обезбеде одговарајућу замену.

Председник ОпОрг УВПС Нови Београд Симеон Туманов јављајући се за реч, казао је: „Слажем са ставом да у Скупштини УВПС свака организација Удружења треба да буде заступљена адекватним бројем чланова. Веће организације критеријумом нису оштећене. Одлучили смо да ГлОд буде

место где ће се доносити одлуке. Вучковић је рекао да треба да обезбедимо адекватне замене, али требамо образложити шта је то адекватна замена. Имамо времена да тачно дефинишемо ово питање. Подржавам Одлуку о расписивању редовних избора на свим нивоима УВПС и Критеријум за избор делегата Скупштине и чланова ГлОд“. Заложено се и то да се у Главни одбор изабере квалитетни кадрови.

После примедби Зорана Јашовића и Микана Васиљевића да у одговарајућим документима није пренето стварно стање чланова, па да могу те организације да буду оштећене у изборном протесту, реаговао је Остоја Поповић, наводећи да су подаци тачни. Договорено је да се накнадно провере чињенице.

Одлука о расписивању избора у УВПС једногласно је усвојена.

Измењени односи у финансирању

Уводне напоне за тачку дневног реда у оквиру које се одлучивало о

финансирању удружења поднео је Слободан Пејовић, наводећи пропорције за поједине области финансирања, чиме ће се обезбедити потпуно финансирање.

Потом је донета Одлука о расподелу чланарине у Удружењу. Обрачунату и уплаћену чланарину 0,2% од износа пензије члана УВПС прерасподелеће се по следећем:

- 50% за функционисање општинских-градских организација УВПС

- 25% за доделу социјално-хуманитарне помоћи по Правилнику о социјалној и хуманитарној помоћи у Удружењу војних пензионера Србије

- 25% за функционисање Главног одбора Скупштине УВПС (председник, потпредседник и секретаријат)

Одлуком је одређено да се овлашћује председник УВПС да регулише износ претплате за лист „Војни ветеран“ и претплату за телефонску мобилну мрежу у УВПС. Минимални број примерака за претплату износи 10% од бројног стања чланова УВПС у Оп-ГрОрг УВПС. Висину месечне претплате за лист „Војни ветеран“ и мобилну мрежу регулисати у складу

МЕМОРАНДУМ О САРАДЊИ У ОБЛАСТИ СОЦИЈАЛНОГ ДИЈАЛОГА И МЕЂУНАРОДНЕ САРАДЊЕ

Закључен између:

УДРУЖЕЊА ВОЈНИХ ПЕНЗИОНЕРА
СРБИЈЕ

ул. Браће Југовића 19, 11000 Београд,
кога заступа
ЉУБОМИР ДРАГАЊАЦ,
председник

И

САВЕЗА ПЕНЗИОНЕРА СРБИЈЕ,
ул. Светозара Марковића 32, 11.000
Београд,

кога заступа проф.
др АНДРЕЈА САВИЋ, председник

Изражавајући жељу и заинтересованост две стране:

- да јачају међусобну сарадњу, уз уважавање и заштиту интереса сваке стране;
- да раде на планирању активности које ће остваривати савесно, водећи рачуна о интересу сваке стране;
- да подстичу јачање свих видова партнерских односа потписници закључују овај Меморандум о сарадњи (у даљем тексту: Меморандум).

Чл. 1

Основ за закључивање овог Меморандума представљају:

- а) Споразум о сарадњи између Удружења војних пензионера Србије и републичке организације војних пензионера која заступа 43 чланице - удружења и организација војних пензионера на општинском, градском нивоу;
- б) Споразум о сарадњи између Савеза пензионера Србије, републичке организације пензионера која заступа 183 чланице - удружења и организација пензионера на општинском, градском и покрајинском нивоу;
- в) Правилник о друштвеном стандарду корисника пензија Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, чл. 29. и 29.а ("Сл. Гласник РС", бр. 3/2023 и 115/2023) којом је дефинисана област социјалног дијалога и међународне активности, а реализација активности поверена Савезу пензионера Србије.
- г) Статута УВПС

Чл. 2

Стране потписнице Меморандума су сагласне да развијају узajамну сарадњу у циљу:

- унапређења социјалног дијалога који се остварује кроз организовање трибина, округлих столова и саветовања у земљи;
- оснаживање социјалног дијалога се односи на све врсте консултација и размене информација између потписника Меморандума ради постизања већинског консензуса по свим битним статусним питањима укупне пензионерске популације, као и преговора са надлежним државним институцијама из области пензијско-инвалидског осигурања и друштвеног стандарда корисника пензија;
- заједничке активности за боље услове рада и бољи статус здравствених радника и квалитетнију, приступачнију и доступнију здравствену заштиту пензионера;
- заједничке активности на изградњи георонтолошких центара;
- рад на унапређењу кућног лечења и хитне службе;
- унапређење сарадње у области спорта (олимпијада III доба) и материјалног положаја наших чланова;
- организацију заједничких посета и излета;
- учешће у конкурсима за финансијску помоћ од локалних самоуправа на којима послују и наше организације;
- коришћење клубова и простора наших органа у општинама где има потребе за сарадњу;
- унапређења међународних активности које обухватају учешће на међународним конференцијама у иностранству;
- оснаживање међународне активности потписника Меморандума, појединачно или заједнички, односи се на билатералне и мултилатералне облике сарадње, са становишта националних интереса и усаглашености правног оквира са Стратегијом старења и међугенерациске солидарности, међународним стандардима рада и повезаним правним тековинама ЕУ.

Чл. 3

Потписници Меморандума ће годишњим плановима утврђивати конкретне задатке на остваривању сарадње утврђене овим Меморандумом.

Чл. 4

На основу узајамне сагласности, потписници Меморандума могу затражити учешће трећих страна ради финансирања и реализације циљева и задатака дефинисаних овим Меморандумом, а посебно када су у питању међународне организације и реализација пројеката који су важни за пензионерске организације.

Чл. 5

Меморандум се закључује на неодређено време, а ступа на снагу даном његовог потписивања. Меморандум престаје да важи када било која страна потписница писмено обавести друге стране о томе.

Чл. 6

Меморандум је сачињен у два примерка, од којих по један примерак за сваког потписника Меморандума.

За Удружење војних
пензионера Србије
Председник
Љубомир Драгањац

За Савез пензионера
Србије
Председник
Проф. др **Андреја Савић**

са уговореном цене штампања листа и претплате за телефонску мобилну мрежу по броју телефона.

На седници Главног одбора Скупштине УВПС подржан је предлог финансијског плана УВПС за 2026. годину. „Зелено светло“ је такође добио Годишњег плана рада ГлОд Скупштине УВПС за 2026. годину.

Симеон Туманов председник се осврнуо и на чињеницу да је Удружење остваривало и међународну сарадњу а да у плану није предвиђена

та важна активност. Предложио је да се та област активности дода у плану рада за идућу годину. Изразио је и потребу да се сачини платформа за међународну сарадњу и да се јасно дефинишу циљеви, а потом региструју резултати и дефинишу трошкови.

Да се годинама пише и захтева враћање пензијског и инвалидског осигурања војних пензионера у Фонд за СОВО подсетио је Ратко Ђорђевић из Ужица. Заложује се да Удружење на томе и даље инсистира, додајући да

се треба изборити и за увећање пензија од 4,21 одсто. Поново је поставио питање има ли шансе да држава врати зајакнути део пензија од 1914. до 1918. године.

На седници је председник УВПС Љубомир Драгањац уручио Плакету УВПС Драгославу Грујићу, члану ГлОд и председнику ОпОр Смедеревска Паланка. Грујић је, потом, захвалио на додели плакете.

**3. Пешић
М. Чуљић**

Обележено 32 године рада
пожаревачког Удружења

КО СЕ С ЊИМА ДРУЖИ, ЖИВОТ МУ ЈЕ ДУЖИ

У организацији Градског одбора УВПС Пожаревца, у препуној сали „Хотела ИНН“, у присуству војних пензионера, почасних чланова и гостију, недавно је обележена је 32. годишњица успешног рада и постојања Удружења у том граду.

Војнопензионерска организација формирана је 29. новембра 1993. године, као секција Удружења војних пензионера Србије, данас Градска организација.

Свечаној седници присуствовали су: председник Скупштине града прим. др Срећко Босић, командант гарнизона Пожаревац пуковник Предраг Митровић и његов заменик потпуковник Дејан Хркаловић, затим директорка Архива Пожаревца др Јасмина Николић, председник Скупштине Удружења припадника херојске 549. моторизоване бригаде Горан Ђиновић, председник удружења потомака ратника 1912.-1920. Предраг Перенчевић и члан већа града Пожаревца Срђан Милетић.

Свечаност је почела интонирањем државне химне. Културно-уметничким програмом фолклора Центра за културу Пожаревца, приређени су тренуци за уживање и задовољство.

Након културно-уметничког програма, присутнима се обратио председник Удружења војних пензионера града Пожаревца мр Драгутин Страхињић, који је у пригодном обраћању истакао:

„Наша градска организација, ако бих вам војничким речником рапортирао постигла је завидан успех, да вас подсетим, добивши највише признање „Повељу УВПС“ од Главног одбора Удружења. Највише признање је добило и шест чланова за несвободан рад у Удружењу. Тежиште рада било је на пружању услуга војним пензионерима, обезбеђењу бољих услова у примарном здравственом збрињавању, на додели социјалне помоћи, на културно-рекреативним активностима, обиласку болесних и немоћних и у организацији излета и музичких забава под називом „Ко се са нама дружи, живот му је дужи.“

Присутне је поздравио командант гарнизона пуковник Предраг Митровић, који је подвукао: „Команда гарнизона је спремна да помогне војним пензионерима у реализацији циљева и задатака. Честитам вам и желим вам пуно успеха у раду.“

На свечаности су уручене награде и пригодна признања члановима удружења, почасним члановима и остали-

*Командант
пожаревачког
гарнизона пуковник
Предраг Митровић*

*Добитници
признања са
председником
УВПС Пожаревца*

Фолклорни ансамбл измамио је аплаузе присутних

ма који су допринели успешном раду градске организације војних пензионера. Посебно признање је уручено председнику Скупштине града Пожаревца прим. др Срећку Босићу. У име награђених обратио се председник скупштине града Пожаревца прим. др Срећко Босић, захвалио у име награ-

ђених и пожелео пуно успеха у будућем раду.

По завршетку програма, настављено је народним весељем и вечером. Присутни су били веома задовољни и уз дивну музику нису крили своје расположење.

Д. С.

Европа јача колективну одбрану, Србија остаје војно неутрална

ДА ЛИ ЈЕ УГРОЖЕН МИР

Иако се путеви ЕУ и Србије у области одбране разликују, заједнички именитељ остаје исти - прилагођавање новим безбедносним изазовима, ризицима и реалности. У свету коме се границе између војне, политичке и сајбер претњи све више бришу, систем одбране тражи сталну доградњу и непрестано усавршавање.

Док земље Европске уније убрзано повећавају војна улагања и оснажују заједничке безбедносне механизме, Србија наставља да гради сопствени модел одбране, заснован на војној неутралности и јачању домаћих капацитета.

Безбедносна слика Европе мења се сада брже него икада. Рат у Украјини, Трампова најава напада на Иран, евентуално заузимање Гренланда и растуће глобалне тензије подстичу европске државе да преиспитају постојеће одбрамбене стратегије и да знатно повећавају издвајања за војску. Све више европских држава најављују враћање обавезног рока и планира војне вежбе резервног - ратног састава за одбрану. Већина чланица ЕУ данас тежи да достигне постављени циљ, па за одбрану издвајају најмање два одсто БДП-а. Француска и Пољска предњаче у модернизацији своје војске, од набавке савремених борбених средстава, до развоја дронова и сајбер капацитета. Тренутно у свету све масовнија је појава и примена сајбер напада. То подразумева у суштини дигитални напад на рачунаре, на мреже и на податке. У суштини је реч о неовлашћеном приступу рачунарима, мрежама, онемогућавање рада система и шпијунирање корисника, компанија и државе. Сајбер одбрана подразумева све мере којима се штите рачунарски системи, мреже и подаци од сајбер напада. Најважније мере у сајбер одбрани су: обука корисника рачунара, редовно ажурирање софтвера и лозинки и деловање центра за сајбер безбедност у државним установама и привредним фирмама.

Посебна пажња усмерена је на источне границе ЕУ. У Пољској, балтичким земљама и Румунији појачано је присуство савезничких снага, док се посебно развијају и заједнички европски пројекти кроз програме Европског фонда за одбрану. Земље ЕУ планирају одбрамбене активности кроз комбинацију националних реформи и заједничких европских иницијатива. То подразумева: даље повећање војних буџета, модернизацију оружаних снага, развој Европских брзих снага, унапређење заједничких система за комуникације, јачање европске одбрамбене индустрије, а и борба против дезинформација.

За разлику од већине европских земаља Србија се определила за политику војне неутралности. Не припада ни једном војном савезу, али сарађује са различитим партнерима, од НАТО-а кроз Партнерства за мир, до Русије и Кине. У фокусу државне политике је модернизација Војске Србије и целокупног система одбране.

Све су већа издвајања земаља Европе за одбрану

Нагомилавање оружја не обећава спокој

Последњих година набављени су нови системи противваздушне одбране, унапређени су ваздухопловни капацитети, а домаћа одбрамбена индустрија добила је већу улогу у опремању Војске Србије. Истовремено, јача се и систем цивилне заштите и сајбер безбедности, с циљем да држава буде спремна не само за војне, већ и ванредне ситуације попут пожара, поплава и сајбер напада.

Разлика између ЕУ и Србије огледа се пре свега у капацитету безбедности. ЕУ гради модел заснован на колективној безбедности и тесној сарадњи са НАТО-ом, док држава Србија инсистира на самосталности и флексибилности у међуна-

родним односима. За Европске државе приоритет је јачање одвраћања и стабилности на континенту. Србија, с друге стране фокус ставља на очување унутрашње сигурности, регионални мир и заштиту државног суверенитета. Иако се путеви ЕУ и Србије у области одбране разликују, заједнички именитељ остаје исти - прилагођавање новим безбедносним изазовима, ризицима и реалности. У свету коме се границе између војне, политичке и сајбер претњи све више бришу, систем одбране тражи сталну доградњу и непрестано усавршавање.

Драган Паскаш,
генерал у пензији

Свечана седница Скупштине Општинске организације Палилула-Стари град

ОСВЕДОЧЕНИ РЕЗУЛТАТИ

У просторијама палилулских војних пензионера 27. децембра одржана је свечана седница Скупштине Општинске организације УВПС Палилула-Стари град.

Седницу је отворио и извештај поднео Ђорђе Марковић, председник ОпОрг УВПС.

„Највећи проблеми са којима се данас суочавамо јесте константно смањивање броја чланова, углавном због природног одлива и недовољног прилива нових чланова. Ми смо 2004. године имали 677 чланова, 2019. године - 412, а на крају 2025. године бројно стање је 211, при чему све више преовладавају породични пензионери. Тренутно смо у разговорима да учланимо три војна пензионера. Према свим показатељима, старији спадају у материјално најугроженију групу становништва“, рекао је председник Марковић.

Више од једне четвртине пензионера процењује своје здравствено стање као веома лоше, што је значајан индикатор којем треба придати одговарајућу пажњу.

„Чињеница је да брига о старијима у Србији није на потребном нивоу. Оно што војни пензионери очекују јесте да једног дана и систем одбране формира геронтолошке центре. То је насушна потреба и у складу је са потребом да држава брине о онима који су јој деценијама служили“, навео је Марковић.

Извештајем о активностима војних пензионера у центру града обухваћене су бројне активности. Тако је поводом Дана

жена организовано дружење. Том приликом указана је пажња чланицама које активно учествују у раду војнопензионерске организације.

Током године пружана је континуирана помоћ члановима у остваривању права из области: пензијског, инвалидског, здравственог осигурања и социјалне заштите. Рад се у протеклој години одвијао више у онлајн комуникацији и на телефонским састанцима, на којима су договорене поједне активности.

Са повећањем цензуса за остваривање права на једнократну новчану помоћ, све је мањи број лица испуњава прописани критеријум. С тим у вези прихваћен је предлог за једну новчану помоћ из области здравственог збрињавања.

„Када се ради о излетима, нисмо били у могућности да самостално организујемо ту врсту активности из два разлога: материјалних и здравствених разлога старијих пензионера. Најчешће се укључујемо у излете које организује Општина Палилула“, навео је Марковић.

Недавно је, након дуге и тешке болести, преминуо један од оснивача Удружења Лазар Стаменковић. Боловао је шест година, као веома тежак болесник, кога је уз велико жртвовање неговала супруга Драгица.

Скуп је обавештен о томе да је 2025. године на нивоу Удружења формирана радна група која је израдила предлог про-

мене Статута УВПС с циљем побољшања ефикасности рада удружења у новонасталим околностима сталног смањивања броја чланова. Ове измене су усвојене на седници Скупштине УВПС, па ће се избори 2026. године реализовати у складу са измењеним Статутом.

„Наша Општинска организација успешно сарађује са другим удружењима попут Удружења здравствених радника Србије, Градске организација пензионера Београда и Удружења пензионера и инвалида општине Палилула. Неки чланови наше општинске организације, непосредно су ангажовани у раду Главног одбора УВПС (у Извршном одбору и Надзорном одбору). Благовремено смо информисани о свим одлукама које доноси Главни одбор. У области информисања велики значај за чланове има и лист ‚Војни ветеран‘. С тим у вези, подржавамо његово опстајање и штампање“, казао је Марковић.

У оквиру плана рада за 2026. годину наглашено је да треба наставити са хуманитарним радом и обиласком најстаријих чланова. Такође је потенцирана сарадња и дружење са члановима других организација. Изражен је и захтев да се пензијско и инвалидско осигурање врате у Фонд за СОВО.

„У наредном периоду захтевати од надлежних државних органа враћање закинутог дела пензије од 2014. до 2018. године. Држава треба да врати пензионерима оно што им је узела ради финансијске консолидације јавних финансија. Држава би то могла да учини у једнаким ратама у истом року како су пензије смањиване, имајући у виду чињеницу да су јавне финансије у далеко повољнијем положају од прилика из 2014. године. На крају, као закључак, могу да истакнем, да смо поред бројних проблема и потешкоћа са којима се свакодневно суочавамо, успешно радили у протеклом периоду, с тим да можемо и треба да радимо још боље и више“, закључио је Ђорђе Марковић.

З. П.

Заједничка фотографија после дружења у Дому ВС

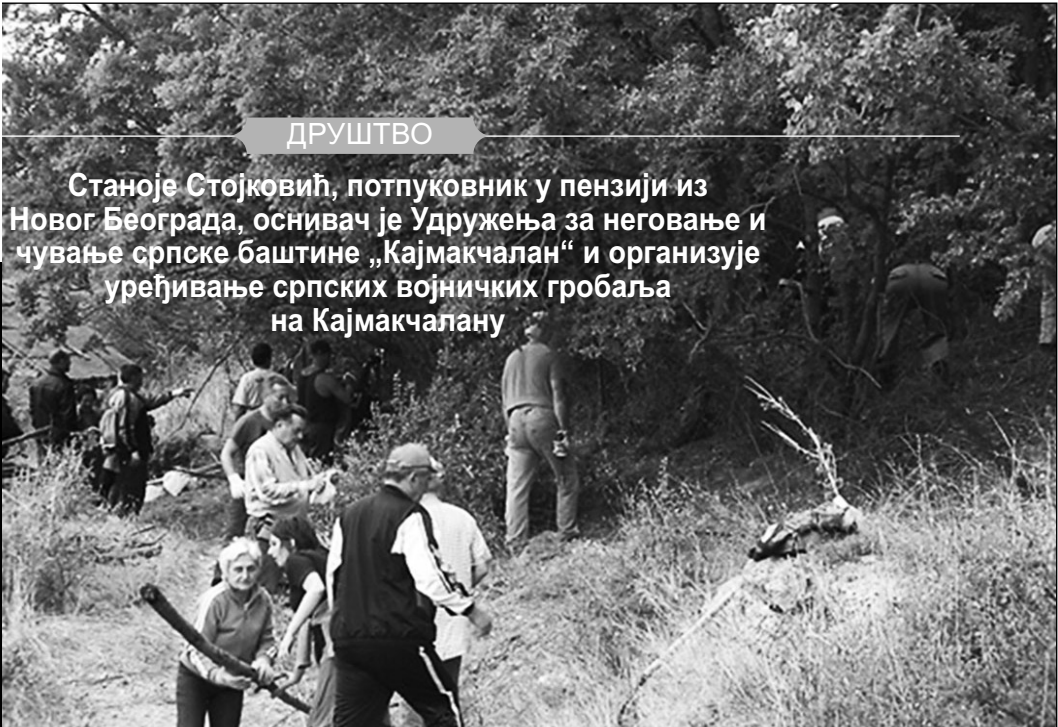

Уређивање српских
војних меморијала
на Кајмакчалану

СЈАЈ УМЕСТО ПАТИНЕ И КОРОВА

ДРУШТВО

Станоје Стојковић, потпуковник у пензији из Новог Београда, оснивач је Удружења за неговање и чување српске баштине „Кајмакчалан“ и организује уређивање српских војничких гробаља на Кајмакчалану

Улаз у гробље, пре радова (Скочивир)

Јунаци који су дали животе за слободу отаџбине леже у туђој земљи, заборављени од оних којима су слободу подарили

Скочивир

Након албанске голготе, српска војска се опоравила на Крфу и већ у лето 1916. године, извојевала велику победу у бици за Кајмакчалан. Осим Битоља, ослобођено је око 1.600 км² територије Краљевине Србије. Тај величанствени повратак српске војске на део отаџбине имао је велики морални, војнички, али и политички значај. Након тога је наступио позициони рат све до 1918. године и пробоја Солунског фронта. Током борби за Кајмакчалан било је око 6.800 погинулих и несталих српских војника, док су укупни губици до пробоја Солунског фронта достигли више од 9.000 војника и старешина!

Сахрањивање погинулих и умрлих бораца вршено је непосредно иза борбених линија или поред пољских болница и превијалишта. Око 250 српских војничких гробаља са територије Грчке, ексхумирано је након рата, а њихови остаци пренети у Српско војничко гробље на Зејтинлику у Солуну. На простору Краљевине Југославије, према архивским подацима из 1921. године, само на падинама планине Нице (чији је Кајмакчалан највиши врх, 2.521 мнм), постојало је више од 80 војничких гробаља и скоро 4.000 појединачних гробова. Грбови су најчешће обележавани дрвеним крстачама, а касније су израђива-

ни и камени споменици које су клесали сами ратници под мотом „жив за погинулог друга“. Ти камени споменици могу се још пронаћи, а од дрвених крстача нема остатка. Скоро на сваком гробљу постоји и централни споменик.

Србија је жртвовала славу стечену у ослобађању Србије и своје националне циљеве и створила државу са Хрватима и Словенцима, у којој су интереси Срба и Србије бивали потискивани, обезвређивани и заборављани. Тада су заборављена и војничка гробаља на сопственој територији (данас територија Северне Македоније).

На питање када и како је дошао на идеју да организује одласке на Кајмакчалан ради уређивања српских гробаља, Станоје Стојковић, војни пензионер из Новог Београда, објашњава: „Водио сам 2008. године групу од 50 планинара на планину Баба (врх Пелистер). Пришао ми је један човек, потапшао ме и упитао зашто не водим српске планинаре на Кајмакчалан, јер тамо леже кости српских војника који су дали животе за Србију. Већина гробаља је зарасла јер их нико није обилазио ни уређивао, многе и више од 80 година... Кад сам од њега добио одговор да наша држава недовољно ради на очувању тих гробаља, био сам изненађен и запањен.

Након десетак дана поштом сам добио CD од тог човека (пореклом из Сурдулице, а живи у Битољу) са фотографијама неких од тих гробаља. Прегледавање фотографија је опет изазвало тугу и неверицу – па јунаци који су на Солунском фронту дали животе за слободу отаџбине леже у туђој земљи, заборављени од оних којима су слободу подарили. Они то нису заслужили. Прву акцију сам организовао већ 2009. године, скупа са београдским „Удружењем ратних добровољаца 1912–1918, њихових потомака и поштовалаца“, уз финансијску помоћ београдске општине Стари град. Са екипом од 29 планинара и чланова тог удружења отишли смо у Скочивир (40 км од Битоља), где постоје два, тада зарасла, војничка гробаља. Сместили смо се у бившу караулу ЈНА преуређену у планинарски дом. Прво смо уредили гробље у селу, код цркве, које има површину око пола хектара, а било је толико зарасло да се у њега није могло ући. Ангажовали смо два мештанина са моторним тестерама да нам помогну. Исечено је десетине кубика дрвета. Након два дана очистили смо две трећине површине. Већина споменика била је пала на земљу, неколико раскопано, а неки прекривени и земљом, па их у први мах нисмо ни приметили.

После чишћења (Трново – „Студена вода“)

После чишћења (Скочивир)

Централни споменик, после чишћења (Грушиште)

Много зарђалих металних крстова било је без обележја. На њему је сахрањено око 500 ратника. Наредних година смо очистили гробља и у местима: Живојно (два), Груниште, Бач, Трново-Студена вода, Петалино, Будимирци и др.

Након неколико година рада са планинарима, схватио сам да је потребно кориговати приступ да се омогући учешће на тим патриотским акцијама и онима који нису планинари, па сам основао „Удружење за неговање и чување српске баштине – Кајмакчалан“. Основни задатак удружења је проналажење и чишћење гробља која су заборављена и препуштена зубу времена, и да евидентирамо податке о страдалницима. Одлазак на радове у рејон Кајмакчалана организујемо почетком септембра. Удружење има 70-ак активних чланова, а знатно већи број људи се повремено ангажује на нашим другим активностима: презентацијама, излетима и обиласцима. Били смо 2017. године и на обиласку српских војничких меморијала у Чешкој и Словачкој. Међу члановима има и наших војних пензионера.“

За реализацију таквих задатака потребна су значајна финансијска средства и добра организација. Станоје то укратко

објашњава: „Финансирамо се првенствено из чланарине, а за одласке на уређење гробља радимо пројекте по конкурсима институција које се баве борачким питањима, заштитом културних добара и сл. Међутим, велики део трошкова носимо сами из личних средстава и свака помоћ нам увек добро дође. За одлазак на радове треба организовати и финансирати превоз, смештај, исхрану, помоћ у радовима, превозење у току радова, разна одобрења и све остало што прати једну такву вишедневну активност у другој држави. Најчешће се на радовима задржимо пет дана, а у групи буде двадесетак људи (што углавном зависи од капацитета смештаја). Већ десетак година корисници смо буџетских средстава која добијамо на јавним конкурсима. Та средства уредно правдамо, што се може видети и на сајту Агенције за привредне регистре Србије. Након реализације организујемо и промоције резултата тих пројеката – као нпр. у Зајечару, Нишу, Бајиној Башти, Аранђеловцу, Новом Саду, Нишу, Београду...“

Станоје Стојковић је укратко објаснио у чему је специфичност тог удружења у односу на слична: „Постоји више удружења која се баве културом памћења и чувањем српске војничке баштине, уопште или

конкретније на просторима Солунског фронта – једнима је то само део ширег интересовања, другима церемонијална или туристичка активност... Најмање је оних која се непосредно ангажују на трагању и чишћењу гробишта од шикара, дрвећа, наслага небриге и незаинтересованости, а њима припада и наше удружење. Радо сарађујемо са сличним удружењима и појединцима спремним на сарадњу. У својим редовима имамо и људе који су управо тако успели да пронађу гробове својих предака. На фејзбук страници Удружења објављујемо активности, али и податке о идентификованим страдалницима из тих херојских дана српске историје.“

Удружење за неговање и чување српске баштине „Кајмакчалан“, осим уређења и чишћења српских војних гробља, има дугорочни циљ да са сличним удружењима и институцијама организује изградњу споменик костурнице, где би били пренети остаци страдалих војника у биткама на том подручју. Сви који желе да подрже или се укључе у рад удружења (донацијом, личним радом), нека се јаве, а подаци за контакт се налазе на сајту или фејзбук-страници Удружења.

Миленко Заилац
Фотографије Станоје Стојковић

Седница скупштине градске организације УВПС Звездара и Гроцка

ДАН ЗА АНАЛИЗУ УЧИЊЕНОГ

Надлежни у Фонду за СОВО и Министарству одбране, по свему судећи, требало би да непосредније реагују на многе апеле војних пензионера, јер они представљају потребу да се примедбама и жељама корисника војне пензије приступи са више сензибилитета и пажње. После тога биће једноставније средњорочно и дугорочно планирати даљих корака у решавању проблема генерације трећег доба.

У просторијама УВПС Звездара – Гроцка (Душана Радовића 9а) 11. децембра одржана је годишња седница Скупштине те организације. Присутни су били делегати из месних одбора УВПС Звездара (Миријево, Зелено брдо, Вуков споменик и Гроцка). Дневни ред седнице, поред осталих тачака, садржао је и Извештај о годишњем раду УВПС Звездара – Гроцка и тридесет две године од оснивања и рада Општинског одбора Звездара.

Седницу је отворио и водио председник Милован Лалић. Током излагања Извештаја казао је да су чланови општинског одбора личним ангажовањем, пружали помоћ члановима из области здравствене заштите, уз помоћ члана Извршног одбора УВПС др Славољуба Сталетовића, обезбеђивали добровољне даваоце крви за операције на ВМА, давали правне и друге савете, саветовали их о начину остваривања контаката са државним институцијама и сл.

У дугом временском периоду војне пензионере овог Општинског удружења војне осигуранике, оптерећује непотпуно функционисање ВМЦ Карабурма, како на плану

вршења лекарских прегледа, где је на примарну здравствену заштиту овог центра наслоњено више од 500 војних осигураника овог Општинског удружења као и војни осигуранци из Панчева, Вршца, Зрењанина, а и Општинских удружења Палилула и Стари град.

Чланови удружења негодују и због чињенице да не постоји апотека која би обезбеђивала лекове за преписане терапије у оквиру ВМЦ Карабурма, тако да старији и једва покретни пацијенти морају одлазити до најближе апотеке која више километара удаљена уз напоре обиласка блокираних комуникација у граду у одласку и повратку, што представља потпуно непотребан напор и додатни ризик.

Стручну помоћ без накнаде или уз скромну накнаду пружа адвокатска канцеларија Јове и Емилијана Борића као и адвокатица Ивана Ц. Јовановић.

Војни пензионери, чланови овог Удружења траже одговор зашто се не гради на простору ВМЦ Карабурма дом за стара лица, када је одлуку о градњи дома Министарство одбране републике Србије донело пре десет година. Сада незбринуте вој-

не пензионере, ВМА са центрима за социјални рад шаље у Психијатријску болницу Вршац. Оцењено је да је „Војни ветеран“ квалитетно обрађивао питања из области живота војних пензионера, посебно актуелности везане за војне пензије. Културне садржаје чланови Удружења су конзумирали кроз излете и музичке догађаје у ГО Звездара и ГО Гроцка. Плесне вечери одвијале су се сваке недеље у просторијама Месног одбора Ново Миријево.

Без обзира на помоћ коју пружа Извршни одбор УВПС, стамбено питање, према нама доступним информацијама, нису решила три члана, са стажом дужим од 32 године.

При сваком окупљању чланова Удружења на позитивну атмосферу утицао је хармоникаш Веља. Члан Општинске организације Звездара Бранислав Ковачевић је задужен за закуску на крају седнице припремом квалитетних пихтија којима за које су присутни изнели само похвале.

Упркос напретку у војном здравству у лечењу војних осигураника, приметно је и даље, слабости везане за унутрашњу организацију и кадровске проблеми.

Очекује се да ће захтеви и молбе војних осигураника ове организације, као и оних из Панчева и региона Баната везаних за ВМЦ Карабурма код надлежних из војног здравства иницирати решавање проблема, а на задовољство више од 3.000 војних осигураника.

Лалић је даље истакао да ће се и у будућем раду давати пуна подршка руководству УВПС у борби за остваривање законских права у области социјалне, стамбене и правне сигурности.

Најактивнијим члановима Општинског удружења додељене су књиге. Истакнуто је да ће 2026. година бити изборна година у УВПС.

Дружење је настављено уз песму и музику.

**М. Бодрожич
М. Лалић**

Дружење војних пензионера у Краљеву

ОДЗИВ О СВЕМУ ГОВОРИ

Градска организација УВПС Краљево већ годинама негује обичај да се пред Нову годину окупи део чланова УВПС на заједничком ручку. Најчешће су то били чланови Градског и Надзорног одбора и део најактивнијих чланова, тако да је број увек био око двадесетак. Овог децембра је одлучено да се позову сви корисници војних пензија, без обзира да ли су чланови или не. Идеја је била да се што већи број старих колега окупи и искористи прилику за дружење. У кафани под облом „Код Бошкића“ 30. децембра, позиву се одазвало педесет и четворо чланова. Посебно су били дирљиви сусрети појединих колега који више година нису имали прилике да се сретну и размене искуства. Присутне је највише изненадио Миливоје Бубаја који је тешко покретан, са две штацике и уз пратњу ипак нашао снаге да дође.

Уз квалитетан ручак, добро пиће и пријатну музику са добрим репертоаром, дружење је трајало више од три сата. Чуле су се лепе приче, подсећања на војничке дане али и усмена размена садашњих догађања, са тежиштем на лепим стварима. Присутни су похвалили ову идеју и подржали окупљање и наредних година, у још већем броју. Разлози за окупљање не треба да буду пресудни, већ воља за виђење и дружење.

Градски одбор УВПС Краљево ће са своје стране учинити све да се надања и испуне у најбољем облику.

Ј. Симић

Традиционално дружење војних пензионера Г. Милановца

НЕРАСКИДИВО ДРУГАРСТВО

Да је за дружење потребна само добра воља и врло мало финансијских средстава, потврђује и удружење војних пензионера из Горњег Милановца, јер се непрекидно од 2007. године, чланови састају бар једном годишње.

А да је дружење више од јела, пића и забаве показују колеге из других места, које редовно долазе у место сазревања, службе, формирања породица, стицања пријатеља.

Нажалост жеље су једно, а реалност друго. Многи ненадано напусте Удружење, а мало је новопридошних чланова (за пет година шест је нових чланова, а њих 28 је преминуло). На пригодан начин одата им пошта, уз сећања на дане војничког живота и пензионерских дружења.

Уз пригодну музику и добро расположење и присуство 48 особа (око 60% бројног стања чланова удружења), дружење је обављено у ресторану „Зеленгора“.

Р. Васовић

Обавештење из РФ ПИО

БЕЗ ИЗДАВАЊА ПИН КОДОВА

Фонд ПИО је од 27. новембра почео рад на новим апликацијама. Будући да је сервис „Увид у податке матичне евиденције“ коме се приступа уз ПИН код, интерни сервис, узрађен на старим технологијама, од 31.12.2025. године је стављен ван функције и подаци у овој бази се не могу ажурирати (последњи ажурирани подаци су са 30. децембром 2025). Сходно изнетом, Фонд више неће издавати ПИН кодове.

Порекло, идеологије, појавни облици хибридног рата

КОМБИНОВАЊЕ ВОЈНИХ И НЕВОЈНИХ МЕРА

САД и њихови савезници одредили су агресивни вектор своје спољне политике. Они разрађују војне акције офанзивног карактера, као што су „глобални удар“ „мулти-сферна борба“, коришћење технологије „обојених револуција“ и „меке моћи“. Њихов циљ је уништавање државности непожељних земаља, подривање суверенитета, промена законито изабраних органа државне власти. Тако је било у Ираку, Либији и Украјини. Тренутно се сличне акције спроводе у Венецуели.

Пише: Игор Николајевич Панарин

Неопходно је разликовати хибридни рат у ширем (у свим областима) и у ужем смислу те речи (у било којој области, на пример, у политичкој сфери).

Главне области хибридног ратовања су: духовна, куптурно-историјска, политичка, дипломатска, финансијско-економска, сфера ИКТ-а (информационе и комуникационе технологије), војна.

Геополитички хибридни рат (ГХР) је нови савремени облик борбе између држава, као и систем мера које једна држава примењује против друге, са циљем да наруши њену националну безбедност и истовремено се заштити од сличних акција непријатељске државе.

Циљ геополитичког хибридног рата је изазивање хаоса у системима одлучивања и управљања непријатељске државе, манипулације јавним мњењем (на глобалном, регионалном, националном нивоу), као и обезбеђивање доминације у глобалном информационом простору.

Геополитичка стратегијска анализа је скуп активности и дејстава која се спроводе у циљу добијања информација о непријатељима у контексту хибридног рата; прикупљање информација о њиховим савезницима, обрада информација и њихово дељења међу члановима своје политичке заједнице у циљу организовања и вођења акција. Информације морају бити актуелне, поуздане и потпуне.

Геополитичка стратегијска анализа

Циљеви геополитичке стратегијске анализе су:

(1) анализа и прогноза развоја ситуације у свим најважнијим сферама државе, као и геополитичког противника политичкој, дипломатској, финансијској, економској и војној;

(2) припрема могућих опција и процена последица контроле информационог утицаја.

Геополитичко предвиђање (ГПП) - процес разраде научно засноване процене о могућим опцијама развоја политичких догађаја у будућности, алтернативним правцима и роковима за њихову реализацију, а такође и одређивање конкретних препорука за практичне активности у датим околностима.

Главни циљеви геополитичког предвиђања: (1) избегавање нежељених исхода догађаја, (2) прилагођавање неизбежном, (3) убрзавање могућег развоја одређеног догађаја у жељеном правцу.

Освојени принципи геополитичког предвиђања су: систематичност, доследност (усаглашеност), континуитет, могућност верификације (проверљивост), алтернативност, рентабилност.

Основне методе геополитичког предвиђања/прогнозирања на основу основаности информација: (1) чињеничне, (3) експертске, (4) комбиноване.

По принципу обраде информација: (1) статистичке (екстраполација, интерполација, факторска и корелациона анализа), (2) антиципирајуће, (3) аналогije (математичке аналогije, историјске аналогije), (4) непосредне стручне процене (експертска анкета, стручна анализа), (5) стручне процене са повратним информацијама.

Шта је основа геополитичког предвиђања? Исправан приступ представља потреба са анализом могућих сценарија у свету на основу стра-

тешке процене.

Фазе процеса управљања у оквиру ГПП: (1) Предвиђање и планирање. (2) Организација и подстицање. (3) Повратне информације. (4) Наредња о извршењу. (5) Контрола извршења.

Три нивоа хибридног рата

Фазе доношења одлуке током ГПП: (1) Процена ситуације: (а) утврђивање индикатора и критеријума; (б) процена поузданости добијених података; (ц) анализа стања објекта контроле; (д) анализа стања предмета управљања; (е) анализа одступања. (2) Постављање циљева. (3) Дефиниција идејног решења. (4) Формулисање више могућих опција решења (најмање три).

Нивои вођења геополитичког хибридног рата су стратегијски, оперативни и тактички.

На стратегијском нивоу геополитичког хибридног рата требало би да делују највиши органи државне власти Русије, док специјалне службе и велики национални капитал треба да делују на оперативном и тактичком нивоу.

Водеће земље света тренутно имају снажан потенцијал за вођење хибридног рата (пре свега САД и Велика Британија), што може осигурати остваривање и њихових глобалних политичких и економских циљева, поготово с обзиром на чињеницу да не постоје међународне правне норме за хибридно ратовање. Поред тога, крајем XX века, активни актери на пољу хибридног рата постале су транснационалне корпорације (ТНК) и транснационалне банке (ТБ).

У контексту хибридног рата такође је неопходно одредити значење термина «утицај» под којим се подразумева акција усмерена на некога са циљем да се нешто постигне, да се наведе на нешто. У психологији, утицај се односи на сврсисходно преношење кретања и информација од једног учесника на другог. Утицај може бити директан (контакт) и индиректан (удаљен, уз помоћ нечега).

Постоје одређене карактеристике функционисања информација у друштву: обим циркулације, време циркулације, правац кретања, емоционална обојеност инфор-

мација, њихов начин и циљ производње.

Управо је остваривање утицаја циљ производње информација. Ако говоримо о друштвеним објектима, онда су то појединци, друштвене групе, друштво, држава, светска заједница. Главни елементи друштва су друштвене групе и појединци.

Да би се заштитили од негативних утицаја у току геополитичког хибридног рата, неопходно је створити систем информационе и психолошке подршке као саставни део националне безбедности Русије. Овај систем треба да осигура, између осталог, заштиту свести политичке елите и становништва Русије од негативног информационог и психолошког утицаја (тј. заштиту матрице руске свести од негативних информација геополитичких и геоекономских противника). Њен главни задатак је пружање психолошке сигурности политичкој елити и становништву.

Пораст улога јавног мњења

Информационо-психолошки утицај представља циљану производњу и ширење посебних информација које имају директан утицај (позитиван или негативан) на функционисање и развој информационог и психолошког амбијента друштва, психе и понашања политичке елите и становништва Русије.

Психолошки и пропагандни ефекти представљају различите видове информационо-психолошких утицаја.

Са појавом и убрзаним развојем медија, нагло је порасла улога јавног мњења, што је почело значајно да утиче на политичке процесе у друштву.

Стога је и систем формирања јавног мњења један од главних објеката информационо-психолошке подршке. Сходно томе, потребно је проучити карактеристике формирања и функционисања јавног мњења и оружаним сукобима, на основу којих би требало разрадити практичне начине за обезбеђење психолошке сигурности политичке елите и становништва Русије.

Хибридна ратна оружја су уређаји и средства дизајнирана да нанесу највећу штету противничкој страни током вођења хибридног рата (путем опасних ефеката).

Хибридни рат је производ савременог сукобљавања

Објекти утицаја могу бити: (1) информационо-технички системи; (2) информациони и аналитички системи; (3) информациони и технички системи који укључују људе; (4) информациони и аналитички системи који укључују људе; (5) извори информација; (6) системи формирања јавне свести и мишљења, које се базирају на медијима и пропаганди; (7) људска психа.

Извори опасности могу бити реални (објективни) и интенциони (циљано осмишљени).

Сада постоји потреба за новом фазом у развоју руске геополитичке школе. Геополитика Русије мора да узме у обзир целокупно историјско искуство развоја руске државе на основу духовности, саборности, јединства православља и ислама, словенско-турског савеза. Са геополитичке тачке гледишта, важно је нагласити да је Русија вековима окупљала своје територије у једну целину, али то није чинила због светске доминације. Дошло је до колосалне синтезе култура и цивилизација унутар јединствене евроазијске централизоване државе. Тако је Русија ујединила народе Евроазије па основу принципа дијалога цивилизација, док је основни принцип Британске империје био «завади, па владај».

Упутства за обуку о хибридном ратовању

Вековима је формиран огроман цивилизацијски информациони и психолошки потенцијал Русије као језгра Евроазије. Овај потенцијал се заснивао на способности евроазијске словенско-турске цивилизације (у савезу са другим аутохтоним етничким групама нпр. угрофинском итд) да препозна и обједини моћне информационо-психолошке токове.

Сматрам да је управо тај принцип, базиран на идеологији три «Д» (духовност, државност, достојанство) које сам формулисао у марту 2012. године, потребно користити на различитим нивоима: националном; регионалном; континенталном; глобалном; космичком.

1. Организација система садржајног управљања вођењем хибридног рата у финансијским и спољнополитичким областима (укључујући вођење спољне политике и спољне економске пропаганде).

2. Координација и интеграција напора државних структура, медија, безбедносних служби највећих руских корпорација и државних информационих и обавештајних структура за организовање одбрамбе-

них и офанзивних информационих операција у Русији и иностранству.

3. Организација свеобухватне размене информација о проблемима хибридног рата у оквиру јавно-приватног партнерства. Формирање јединствене, мешовите, приватно-државне обавештајне мисије о питањима хибридног рата.

4. Координација напора аналитичких структура у оквиру приватно-државног партнерства по питањима хибридног рата. Издавање посебних аналитичких публикација о проблемима хибридног ратовања за шефове државних структура и руске корпорације.

5. Рада концептуалне, нормативно-правне, методолошке основе хибридног ратовања.

6. Припрема највише управљачке елите земље (политичке, економске, информационо-идеолошке) за активно вођење хибридног рата у кризним ситуацијама (оружани сукоб, информациони сукоб, економски конфликти, итд).

Представљена је концептуална стратегија аутора за широку расправу о облицима и методама јачања позиције Русије на светској сцени.

Концептуални приступи Русије

Лист «Црвена звезда» «Красная звезда» објавио је 4. марта 2019. године комплетан текст стратешке изјаве начелника Генералштаба Оружаних снага Русије, генерала Валерија Герасимова дате на Генералној скупштини Академије војних наука, 1. марта 2019. године.

Ево кључних тачака његовог излагања:

1. Принцип савременог ратовања базира се на координисаном коришћењу војних и невојних мера уз одлучујућу улогу Оружаних снага;

2. У данашњем свету шире се форме ратовања и значајно мења њихов садржај, док се број субјеката укључених у оружану борбу повећава. Уз оружане снаге суверених држава, учешће у борбама узимају разне банде, приватне војне компаније и самопроглашене «квазидржаве». Активно се користе средства економског, политичког, дипломатског, информационог притиска, као и демонстрација војне моћи у интересу повећања делотворности невојних мера.

3. Оружане снаге морају бити спремне за вођење ратова и оружаних сукоба новог типа користећи класичне и асиметричне методе деловања.

4. САД и њихови савезници одредили су агресивни вектор своје спољне политике. Они разрађују војне акције офанзивног карактера, као што су „глобални удар“ „мулти-сферна борба“, коришћење технологије „обојених револуција“ и „меке моћи“. Њихов циљ је уништавање државности непожељних земаља, подривање суверенитета, промена законито изабраних органа државне власти. Тако је било у Ираку, Либији и Украјини. Тренутно се сличне акције спроводе у Венецуели.

Напредовање војне науке

5. Пентагон је почео да развија фундаментално нову стратегију ратовања, која је већ названа Тројански коњ. Његова суштина је у активном коришћењу „протестног потенцијала пете колоне“ у интересу дестабилизације ситуације, истовременим нашоњем удара високопрецизним оружјем по најважнијим објектима. Желео бих да напоменем да је Руска Федерација спремна да се супротстави било којој од ових стратегија. Последњих година су војни научници, заједно са Генералштабом, развили концептуалне приступе како би неутралисали агресивне акције потенцијалних противника. Основа „нашег одговора“ је „стратегија активне одбране, која, с обзиром на одбрамбени карактер руске војне доктрине предвиђа низ мера за проактивно неутралисање претњи безбедности државе. Разрада ових мера би требало да представља циљ научних активности војних научника. Ово је један од приоритета области државне безбедности. Морамо бити испред непријатеља у развоју војне стратегије, или „корак испред“.

6. Анализа природе модерних ратова је показала значајан пораст важности конфигурације у информационој сфери, а реалност ратова будућности састојаће се у преношењу војних операција управо у ову област. Истовремено, информационе технологије постају, у ствари, једна од најперспективнијих врста оружја.

Информациона сфера, без наглашених националних принципа, пружа могућност за даљински, тајни утицај, не само на кључне информационе структуре, већ и на становништво земље, што директно утиче на националну безбедност државе. Зато је проучавање питања припреме и спровођења информационих акција најважнији задатак своје науке.

7. Главни задаци војне науке и начини решавања. За војну науку је данас најважније да напредује и спроводи континуирано, сврсисходно истраживање у циљу утврђивања могуће природе сукоба, развоја система, облика и метода дејстава, како војних, тако и невојних, како би се дефинисали правци развоја система наоружања и војне опреме.

(Крај)

КАКО ДО КЊИГЕ
Књига „Јалта 2 и крах империје паразита“ Игора Николајевича Панарина, из које доносимо одломак о хибридном рату, може се набавити путем сајта WWW.VOJNAKNJIZARA.COM.

Међународни београдски сајам књига, 68. по реду, одржан од 25. октобра до 2. новембра, био је прилика да се љубитељима писане речи својим најновијим издањима представи 325 домаћих и 91 инострани издавач из 14 земаља света. У оквиру ове културне манифестације реализовано је и више од 400 различитих програма – промоција, сусрета писаца са читаоцима, конференција за медије, обележено више значајних и јубиларних годишњица, додељене традиционалне награде, проглашени лауреати у више категорија, а међу инима је представљена и књига „Сведок времена – од Словеније до Главног штаба ВРС“ Борислава Ђурђевића, бившег старешине ЈНА и ВРС, новинара и публицисте.

Књига, чије је делове у виду фељтона пре њеног изласка објавио бањалучки дневни лист „Глас Српске“, побудила је и привукла немалу пажњу јавности, како историчара који се баве изучавањем догађаја из последњих десет година минулог века и грађанског(их) рата(ова) у којем(има) је разбијена наша бивша заједничка држава СФР Југославија, али и читалаца не само из Републике Српске, непосредних учесника ратних збивања од 1991. до 1995. године, већ и поборника писане речи – историографије и мемоаристике. Да је реч о вредном публицистичком остварењу говори и чињеница што је њено представљање уврштено у званични програм сајамских активности.

Сама промоција одржана је у понајвећем простору за то – сали „Борислав Пекић“, уз присуство двестотинак ауторових колега из професионалне војне службе и сабораца који су учествовали у стварању и одбрани Републике Српске од 1992. до 1995. године.

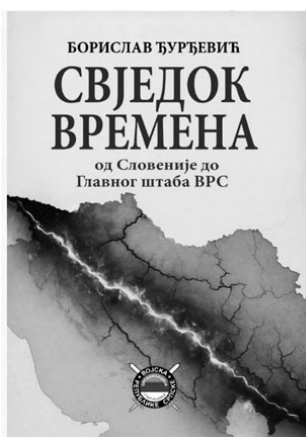
Ђурђевићева књига сећања по оцени редовног професора Филозофског факултета Београдског универзитета др Чедомира Антића, једног од тројице рецензена, представља својеврсну „реткост да један учесник рата, официр, јавности, историографији и будућим поколењима остави своје успомене у тешко, необично и судбоносно време. Време у коме је био млад, спреман за мисију своје генерације, најтежи час своје нације и још све те успомене забележио и у сећању неговао, како би три деценије касније после рата приредио и објавио.“ Антић, надаље, каже, „Ђурђевић нам оставља јасне, вишестране мемоаре посвећене времену од 1991. до 1995. године... То није пропадање, нити тужно сећање, већ у сваком часу – кратком словеначком, договореном хрватском и отаџбинском за стварање Републике Српске – сећање младог и домишљатог, ни пред ким инфериорног српског официра да догађаје, који, не само њега и његове вршњаке нису сломили, већ су им, напротив, дали ослободилачку снагу и државотворно надахнуће.“

О књизи, публицистичком првенцу Ђурђевића, уз предговор, рецензије и краћу биографију, подељеном на пет поглавља: (1) – Словенија, (2) – Хрватска, (3) – Сара-

Ехо промоције књиге Борислава Ђурђевића

РАПОРТ СА МЕСТА ДЕШАВАЊА

По оцени редовног професора Филозофског факултета Београдског универзитета др Чедомира Антића, једног од тројице рецензена, књига представља својеврсну „реткост да један учесник рата, официр, јавности, историографији и будућим поколењима остави своје успомене у тешко, необично и судбоносно време“.

Сава
Сокановић,
Слободан С.
Жупљанин,
Душко
Вејновић и
Борислав
Ђурђевић

СВЕСТРАН СТАРЕШИНА

Официр, новинар, публициста, друштвени и спортски радник Борислав Ђурђевић рођен је 1963. године у Теслићу, БиХ (данас Република Српска). По завршетку 27. класе Средње школе везе, у београдском Школском центру везе КоВ, професионалну војну службу започео је у јединици ЕИ и ПЕД у Љубљани, односно радиологичкој станици у Птују, где га је затекла и сецесионистичка оружана побуна у овој бившој југословенској републици, почетак грађанског рата у некадашњој СФР Југославији. По окончању борбених активности наставио је службу у К-ди 2.ВО (Загреб) и К-ди 2.ВО (Сарајево).

Ванредно је студирао политичке науке и право, завршивши смер новинарство. Пре ратних збивања на југословенским просторима био је запажен сарадник армијских гласила „Народне армије“ и „Фронта“, али и омладинских гласила, те дневних листова – „Политике“, „Вјесника“, „Вечерњег листа“, „Дела“, „Бањалучког гласа“ (данас „Глас Српске“) и специјализованих часописа који су се бавили геополитиком и етнополитиком, те његовом струком (ЕИ и ПЕД). За заслуге у борбеним дејствима у Словенији ванредно је 1992. године унапређен у чин потпоручника, а потом поручника везе. Током рата у БиХ налазио се у саставу Главног штаба ВРС вршећи дужност руководиоца Центра за психолошко-пропаганду делатност ГШ ВРС и уредника централног гласила ВРС „Српска војска“.

Оснивач је Међународног Прес центра у Брчком и један од најактивнијих аниматора и организатора бројних јавних, културних и спортских догађаја, посебно Срба, у овом граду на Сави, где је данас, са породицом, живи и ради. Борислав за своје највеће достигнуће, „животно дело“ како воли да каже, сматра покретање и континуирано одржавање „Видовданске трке Брчко“. Манифестација од 2001. године има међународни карактер – налази се у годишњем календару Међународне асоцијације атлетских федерација (ИААФ), Европске атлетске асоцијација (ЕАА) и Светске федерације трка и маратона (АИМС) и представља најзначајнији (годишњи) спортски догађај у БиХ. За четврт века кроз циљ трка у Брчком прошло је више од 120 хиљада учесника (деце-цицибана, основаца, средњошколаца, јуниора и сениор; у обе категорије). За свеукупан ангажман везан за ову спортску манифестацију, али и за допринос развоју атлетике у Европи и БиХ, односно Републици Српској ЕАА је Ђурђевићу 2018. године доделила своје највеће годишње признање – „Златну значку“.

јево, (4) – Злочин у Добровољачкој и (5) – Главни штаб ВРС, на стоосамдесетак страна формата Б5, на промоцији су, поред аутора говорили и генерал-потпуковник ВРС у пензији Саво Сокановић и бивши пуковник ВРС др Слободан С. Жупљанин, редовни професор Независног универзитета Бања Лука и председник Организације старешина Војске Републике Српске.

„Сведок времена...“, по речима генерала Сокановића посебну пажњу заслужује из више разлога. „Иако су о рату или ратовима на разбијању СФР Југославије написане бројне књиге, како учесника тих догађаја тако и других аутора, нажалост, мало је актера из реда српског народа који су били учесници током припреме и његовог трајања, а који се појављују као аутори чије би сведочење било од изузетног значаја. Ђурђевићева књига, стога, се сврстава у ред ретких која о тим догађањима сведочи „из прве руке“. Иако млад по годинама (28), чину и положају аутор је, стицајем околности по генераловим речима „био у прилици да се нађе у непосредној близини битних догађања или у њима самима, да буде у близини или контакту са лицима на значајним функцијама тога времена, па се зато његова сведочења о том бурном времену издвајају од бројних других текстова који су објављени. Његова запажања о њима, а без сумње су имали огромну улогу у решавању веома битних проблема, понекад и судбоносних, су више него драгоцене. Он те личности и њихове особине одсликава како их види и истиче као врло битне и значајне за крајњи успех, а које никада не треба заборавити“ завршио је, препоручивши да се с њом упозна што већи број читалаца широм Републике Српске, али и ван њених граница.“

Представљање Ђурђевићевог публицистичког првенца било би непотпуно уколико се не би истакла и поента из резезентске беседе пуковника у пензији професора др Станка Мишића из Института за геополитичке студије из Београда, који из оправданих разлога, није могао узети учешћа у промоцији. „Књига, састављена од прилога и чланака које је аутор раније објављивао што је утицало на, понекад, хронолошки ред догађања које описује, али то не умањује вредност тих делова. Веома је важно истаћи да су описи догађаја аутентични, непосредни и верни, те могу послужити историчарима и другим истраживачима у изради студија о целини грађанског рата на простору бивше Југославије. Колико знам ово је јединствени случај да један човек прође толики ратни пут, да буде свесно изложен опасним и ризичним ситуацијама и да при томе успешно решава своје и помаже другима да испуне своје војничке и људске обавезе.“

Издавач „Сведока времена – од Словеније до Главног штаба ВРС“ је Организација старешина Војске Републике Српске, нестраначке, непрофитне јединствене невладине организације, основане 2017. године, која заступа и штити ставове и интересе више хиљада старешина одбрамбено-отаџбинског рата, било активног или резервног статуса, учесника у стварању и одбрани Републике Српске, са седиштем у Бања Луци.

Јосип И. Новак

СВО узрок промена у Западној заједници

РАВНОПРАВАН СВЕТ

Кад се нешто мења постепено и успорено, често и не приметимо кад се постојећа решења у међународној заједници на крају уруше и нестану. Да није дошло до Специјалне војне операције Руске федерације (СВО РФ) у Украјини, човечанство би и даље по многим питањима било у заблуди. Највеће разочарење стигло је са Запада, из Европе.

До недавно су важила правила створена од „напредних и демократских држава са Запада“ која су прихваћена као универзалне вредности. Али, тржишна економија, приватна и државна својина, људска права, слобода медија и говора и друга прокламована правила озбиљно су доведена у питање безобзирним и обесним поступцима владара на Западу.

У питање су доведени чак и избори, наводно, највећа тековина демократије, где се народ пита и бира оне „најбоље“ за најодговорније државне послове.. Оданде је стигла иронична и цинична истина у изјави неког моћника „да избори могу нешто да промене, Запад би их одавно укинуо“.

Најжешћи обрачун дешава се са онима који се усуде да изнесу своје другачије мишљење. Може и глава да се изгуби ако се не прихвате званични ставови.

Посебно су се окомили на „тржишну утакмицу.“ Ко развојем и напретком угрожава њихова економска достигнућа суочава се разним подвалама, царинама па и санкцијама, како би спречили економски успон, нарочито „неподобних недемократских земаља“.

Разочаравајућа је и чињеница да у атлантској дружини нема ни у једној држави лидера који ће мудрошћу, разумом и истином релаксирати опасну напетост, мржњу и неповерење пре свега у Европи. За многе посматраче и аналитичаре велико је изненађење понашање земаља из тзв. источног блока са бившим једнопар-

тијским државним уређењем, одакле се могу све више чути гласови разума који су забрањени на Западу.

Отуда је појава Виктора Орбана из бивше комунистичке земље можда она очекујућа нада за Европу као право освежење избором пута разума, поверења и ненасиља. Занимљиво је откриће једног разборитог политичара да су људи из бивших комунистичких земаља много бољи од људи из демократских држава. То се види по већој друштвености, умерености, заједништву и без похлепе у ширем смислу. Нема осуде и мржње бивших комунистичких власти у земљама бившег источног блока, што се на демократском Западу очекивало. Напротив, постоји чак и жал за прошлим временима. Очигледан пример је источни део Немачке који тешко прихвата навике и начин живота у западном делу земље.

Има у тзв. међународној заједници још изненађења које је СВО РФ истерала на видело. У свету постоји близу петнаест држава са преко сто милиона становника, а шест држава су демографски много веће од Русије која је и поред скромнијег демографског потенцијала постала глобална супер сила. То је пре свега захваљујући способностима и инвентивности словенског народа.

Да споменемо још једно чудо заслугом СВО. Догађа се нешто неприродно пред нашим очима а то је „залагање“ Америке за мир? До сада је све снаге трошила само на изазивање ратова, на уништавање „неподобних“ лидера и држава. Слушали смо како су наши стари говорили да је батина из раја изашла која је и Америку уразумила. Видећемо докле.

Пљачкаши са Запада ће тешко прихватити равноправни свет и нови поредак.

Драгослав Спасојевић,
пенз. пуковник

Објављена листа најбољих пензијских система за 2025. годину

ХОЛАНДИЈА И ДАЉЕ НЕДОСТИЖНА

Холандија има једну од највиших старосних граница за пензионисање - 67 година, која ће се још повећавати: 2028. биће повећана на 67 година и три месеца, а за мушкарце и жене рођене после 1. јануара 1999. очекивана старосна граница за пензионисање биће 70 година.

Холандија земља пала, природних лепота и уређених насеља

Пензијски системи Холандије, Исланда и Данске поново су, као и у 2024. години, на водећим местима у свету према Глобалном пензијском индексу Mercer CPA Institute.

Глобални пензијски индекс (MCGPI) упоређује пензијске системе широм света и предлаже потенцијалне области за реформе које би обезбедиле адекватније и издешније пензије са високим степеном одрживости. Овогодишњи, 17. по реду Индекс, упоређивао је 52 пензијска система, укључујући и четири нове земље: Кувајт, Намибију, Оман и Панаму, који покривају око 65 процената светске популације.

Генерална оцена MCGPI за 2025. је значајно побољшање у глобалном обезбеђивању пензија: осам земаља је побољшало свој рејтинг у односу на претходну годину, а ниједан није снижен. Максималну оцену А добило је пет земаља које су постигле индексни резултат изнад 80.

Одрживи систем

Њихови пензијски системи, како је наведено, пружају добре бенефиције, одрживи су и имају висок ниво интегритета. Холандија и даље има најбољи пензијски систем на свету, а за њом на листи следе Исланд, Данска, Израел и Сингапур, који први пут добија оцену А, као једина држава у Азији, поред Израела, која је постигла оцену на том нивоу.

Овај индекс земље оцењује према

три критеријума од којих се адекватност односи на државну подршку, бенефиције, средства за раст; одрживост разматра однос демографских индикатора и економског раста, државни дуг и јавне расходе, док интегритет анализира комуникације, управљање и оперативне трошкове. Холандија има највиши укупни резултат од 85,4 индексна поена, Исланд је имао највиши резултат у категорији одрживости, Финска на деветом месту са оценом Б+ имала је највиши резултат интегритета, а Кувајт на позицији 13 истакао се најбољим резултатом када је реч о адекватности. Међу првих петнаест су и пензијски системи Шведске, Аустралије, Чилеа, Норвешке, Швајцарске, Велике Британије, Уругваја и Хонг Конга.

Државе оцењене као Б+ или Б су идентификоване као земље које имају пензијске системе са здравом структуром и „многим добрим карактеристикама”, али такође имају потребу за побољшањем што их разликују од система са оценом А. Уједињени Арапски Емирати, Шпанија, Колумбија, САД, Оман и Малезија добиле су оцену Ц+, док су Боцвана, Намибија, Панама, Пољска и Италија међу земљама са оценом Ц. Од пограничних држава, Турска, Филипини, Аргентина и Индија добиле су најнижу оцену Д као земље са системима који имају неке пожељне карактеристике, али и велике слабости или пропусте

које треба решити.

У чему је онда тајна најбољег - холандског пензијског система? Он се заснива на три модела, односно стуба: државном пензијском систему, према Закону о општим старосним пензијама – Algemeen Ouderdomswet (АОВ); приватном и веома развијеном пензијском систему који се састоји од колективних пензијских шема везаних за индустријске гране или компаније где послодавац својим запосленима уплаћује месечни пензијски фонд; и на индивидуалној приватној пензији, као трећем стубу. Укупна пензија акумулира се из сва ова три извора.

Померање старосне границе

Холандија има једну од највиших старосних граница за пензионисање - 67 година, која ће се још повећавати: 2028. биће повећана на 67 година и три месеца, а за мушкарце и жене рођене после 1. јануара 1999. очекивана старосна граница за пензионисање биће 70 година. Очекивано би било да повећање старосне границе негативно утиче на рангирање система, али превагнула је чињеница да нема много држава у којима је ниво сиромаштва међу старијима тако низак, а разлика у приходима пре и после пензионисања скоро незнатна као у Холандији.

Свако ко ради или само живи у Холандији (није обавезно да буде запослен) између своје 15. и 65. године је осигуран, те стиче право на два одсто пуне АОВ пензије годишње. То је основна државна пензија и исплаћује се у месечним износима. Од 1. јула ове године пуна државна АОВ пензија за кориснике који живе сами је 1.612,44 евра бруто, а нето 1.238,96 евра. За пензионере који су у браку или живе са другом одраслом особом државна пензија износи 1.103,97 евра бруто, односно 848,41 евра нето. Пензионери који живе у Холандији добијају и надокнаду за годишњи одмор која износи 100,39 евра бруто месечно за самце, односно 71,71 евра бруто за оне који живе у заједници са неким. Накнада за годишњи одмор се исплаћује сваке године у мају.

Генерална оцена је да је Холандија постигла више од већине држава у решавању демографских, економских и финансијских изазова који су угрозили многе друге пензијске системе последњих деценија. Иако њен пензијски систем тренутно пролази кроз промене, прелазећи са углавном колективне структуре давања на индивидуални приступ дефинисаног доприноса, он ће и даље пензионерима пружати квалитетна давања која су поткрепљена снажним имовинском базом и чврстом регулативом. Управо то је холандском пензијском систему донело највишу оцену трећи пут заредом.

М. Јовановић

Извор: Глас осигураника

Активности Месне организације УВП Батајница

ОБЕЛЕЖЕН ДАН ЈНА

Поводом негдашњег Дана ЈНА Месна организација УВП Батајница је 22. Децембра, у ресторану „Динара“, организовала традиционално, 19. по реду, дружење војних пензионера, чланова породица и пријатеља.

Дружење је протекло врло организовано и весело уз богату трпезу и пића разних специјалитета са простора бивше Југославије.

На почетку дружења пријатне је поздравио председ-

Најистакнутијим члановима уручена су признања ГО УВПС. Захвалнице су додељене Драгошу Бадњару и Момиру Котлаји. Захвалнице од ОпО УВП Земун припале су Сави Богуновићи, Радомиру Саватовићу и Гордани Божић. Књигама су награђени Рефик Спахић, Живослава Пуповић и Милева Арсић. Захвалнице МО УВП Батајница досељене су Бориславу Бељану, Мевлуди Спахић и Славици Пит-

Врање

СЛОБОДА НАЈВЕЋА ТЕКОВИНА

Симболично, у 11 сати 11. новембра крај Споменика жртвама бугарских окупатора од 1915. до 1918. године одржан је комеморативни скуп поводом Дана примирја у Првом светском рату.

Говорећи о страхотама Првог светског рата председница Скупштине града Зорица Јовић је истакла да „заstraшујући подаци бележе више од 15 милиона мртвих и 22 милиона рањених“. Истакла је такође и да је цена коју је Србија платила била незамисливо велика – „Хиљаде породица остало је без својих најближих, без својих домова, без сигурности и наде. Велики рат заувек је променио слику света. А Срби, бројчано мали, али духовно испуњени вером у слободу, успели су да издрже припитске непријатељских сила, чија је намера била потпуно уништење српског народа и идентитета“.

Венце и цвеће на Споменик жртвама бугарског окупатора, поред градоначелника Врање др Слободана Миленковића положиле су и бројне делегације градских институција и удружења. У име Општинског одбора УВП Врање цвеће је положила трочлана делегација на чијем челу је био председник Удружења Радош Павловић.

Б. Холик

Из земунске
организације

ПЕНЗИОНЕРСКА НОВА ГОДИНА

Традиционално окупљање поводом прославе Нове године није изостало ни минулог празника. Упштински одбор УВПС Земун, у сарадњи са цивилним пензионерима МО Батајница и

ове године заједнички су дочекали нову 2026. годину у ресторану Ватрогасног дома „Матица“ Земун. Велика сала ресторана била је пуна до последњег места. Веселје је настављено уз музику вокалног солисте Петра Кукоља који је готово без престанка свирао и певао.

Председник ОпОд Земун Славко Дошеновић поздравио је присутне госте честитао им Нову годину и божићне празнике, пожељевши им добро здравље и дуг живот.

Т. М.

ник месне организације Рефик Спахић, захваливши се свима што су се одазвали позиву, а затим је говорио о значају 22. Децембра, као историјској прошлости учесника већине присутних.

Тај дан познат је као дан формирања Прве пролетерске бригаде у Рудом 1941. године, када је ударен темељ ЈНА и будуће државе. На тај дан многи су добијали чинове, одликовања, похвале и награде. Зато је важно да се обележава и не препусти заборава. Спахић је истакао да је Месна организација Батајница и ове године дала значајан допринос реализацији планских задатака и активности на нивоу УВПС, а ове године је упутила више занимљивих предлоге за израду нормативних аката.

Присутни су минутом ћутања одали пошту преминулим члановима Цветку Цукону, Сави Николићу и Сави Станару.

ман. На крају је председник Месне организације УВП честитао предстојеће новогодишње и божићне празнике.

Секретар ОпО УВП Земун Трајче Митушев је поделио новогодишње пакетиће малишанима, то јест унуцима чланова.

Скуп је поздравио председник ОпО УВП Земун Славко Дошеновић који је говорио о успешном раду организације, а и активностима и проблемима у оквиру УВПС, у борби за што боље услове живота и рада војнопензионерске популације.

Иначе, ова месна организација од самог формирања, па до данас, постизала је врло значајне резултате у раду. Од хуманости, бриге за људе, међусобној помоћи у свим ситуацијама, давању предлога за побољшавање услова живота и рада војних пензионера и представља светао пример другима

Р. С

Језик наш насушни

НАЦИЈА И ФРЕКВЕНЦИЈА

Многе наше грађане нервира израз *национална фреквенција*, који се може често чути на телевизији, нпр. у расправама о РЕМ-у (Регулаторном телу за електронске медије), или који подсећа на Пинков тзв. „Национални дневник“. Изгледа да се некоме допало да преузме америчко значење тог националног и без имало размишљања га убаца у српски језик. Американци не могу да кажу државни, јер се то код њих односи на поједине савезне државе (states), а с друге стране они и немају своју нацију у правом смислу те речи. Код нас, ако кажемо да је нека фреквенција национална, испало би да нпр. Мађари, Румуни, Албанци, и Бугари, не могу да у Србији укључе своје телевизоре, јер они припадају и другим нацијама.

Национално је оно што припада нацији или се односи на нацију, али онда се поставља питање шта је нација а то питање чак и стручњаци избегавају. Не улазећи у историјске, етнолошке, социолошке и политичке расправе, напоменимо смо ово. Мање-више у свим западноевропским језицима „национално“ је оно што припада целом становништву одређене државе, без обзира на етничку припадност. У деветнаестом веку, док се још нисмо били навикли на интернационалне латинизме, као данас, ми смо то „national“ преводили као *народни*: Народна скупштина, Народна банка, Народни музеј, Народна библиотека, Народно позориште и тако даље. Придев *државни* ту не би одговарао, јер звучи бирократски и јер те институције припадају народу, а не државном апарату. Од тада па до данас, нешто због популизма и демагогије у политици а нешто због „народне“ (тј. кафанске, вашарске) музике и „народњака“, придев *народни* много је изгубио од свог изворног значења. Још у време када смо похађали основну и средњу школу, лоши ђаци су се тешили називајући двојку „народна оцена“. Да немамо Народну банку, него да неко данас први пут осује банку под таквим називом ниједан грађанин не би у њу крочио, јер би помислио да је то нека задруга која даје кредите сиромашним сељацима. Отуда и за телевизију, односно фреквенцију која допире до свих грађана ове земље и припада свима њима, немамо бољи придев него што је *национална*.

Пошто помену смо *скупштину*, ево неколико речи и о њој.

Последњих месеци, па и година, много се говорило о Парламентарној скупштини Савета Европе, овим или оним поводом. Али, ако парламент на српском значи скупштина, није ли онда израз парламентарна скупштина плеоназам? Ипак, у нашим речницима

стоји, да парламент и скупштина нису синоними!

Скупштина се не мора састојати само од изабраних представника. Постојале су племенске скупштине. *Парламент* напротив, сачињавају само посланици изабрани на парламентарним изборима, а може имати и горњи дом (назван Сенат, Дом лордова, Горњи дом и сл.). Друга је ствар што што се у многим земљама парламент означава именом који најчешће значи „скуп“ „скупштина“, а које се онда употребљава и у међународним односима. Тако Хрвати имају свој Сабор, Бугари Собрање, Пољаци Сејм, Немци Бундестаг, Швеђани Риксдаг, Израелци Кнесет, Турци Меџ(ч)лис - а ми Скупштину. Зашто је поменуто тело Савета Европе названо тако како је названо (на енглеском Parliamentary Assembly, на француском Assemblée parlementaire и тако даље) то би нам требало објаснити политиколози, али у сваком случају, ми га, за сада, морамо преводити као Парламентарна скупштина.

Здравко Зељковић

Класићу у помен

ЛЕТ У ВЕЧНОСТ

Учитељ и војник, генерал и војсковођа, стратег и хуманиста, у животу и на небу остаће да блиста.

Учио и научио себе и многе друге како се брани родна грудa, како се цени и воли слобода. Без трунке страха отићи на врата целата, налазећи снагу из затворених врата казамата.

Наменски „суд“ законе животне мења, а истину затрпа гомилом бомби и камења. Тражили му да призна њихову „правду“, дајући му слободу да погази част и образ за њихову славу и злочин.

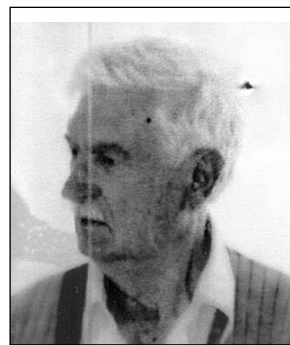
Поносно трпећи све тортуре не хтеде се одрећи ни вере, ни заклетве, ни српске културе. Може ли злочин бити горим „лечећи“ га лошим лековима, чекајући да сагори?

Злочинац Кларк у бесу рече да српске генерале треба побити и многе друге да крв потоцима тече, ширећи је крилима „Милосрдног анђела“ као „колатерална штета“ и Србију тако умирити и покорити, што је успела „велике“ пред целим светом обрукати и унизити!

(Посвећено генералу Небојши Павковићу, класићу, учитељу и пријатељу, а и свим херојима са Кошара и Паштрика у име Цера, Колубаре, Кајмакчалана и других страстишта)

Јанко Мићић

IN MEMORIAM

Симо Станкић
(1939-2025)

ЧОВЕК ОД ИНТЕГРИТЕТА

Недавно нас је напустио Симо Станкић, потпуковник ЈНА и војске Републике Српске у пензији.

Рођен 1939. године у Пилици (Б'ИХ), у раној младости се определио за војнички позив. Службовао је у више гарнизона у бившој Југославији, углавном у граничним јединицама. Изузетно цењен као старешина и као личност, више пута је одликован за свој рад и оданост отаџбини.

Рат у БИХ га је затекао на служби у гарнизону Тузла. Одмах се укључио у Штаб 3. мајевичке бригаде. Из рата је изашао као частан официр, али нарушеног здравља. После лечења опоравио се и населио у Лозници, где се и учланио у УВПС Лозница. Врстан официр, изузетно доследан и поштен, својим деловањем и предлозима утицао је да Градска организација увек донесе исправне одлуке. Посебно се истицао код сачињавања програма рада наше организације. У два мандата био је потпредседник Градског одбора УВПС. Више пута је обављао дужност члана Комисије за доделу социјалне и хуманитарне помоћи најугроженијим КВП. Био је веома предан и одан Удружењу, један од оних који су најбоље чували достојанство Удружења и његове функције. Организација је изгубила бескомпромисног борца, заштитника људских права, племениту и часну особу високог личног интегритета. Због свих ових особина, може се рећи да је био истакнути члан Удружења војних пензионера Србије.

О својој Пилици, родној Семберији и Подрињу, написао је више књига о обичајима и традицији.

На достојанственом последњем испраћају у Пилици, од народа тога краја исказана му је велика захвалност.

Иза себе оставио је дубок траг и бројну породицу.

Нека му је вечна слава!

Б. Петковић

Мојковачка битка

НЕУСТРАШИВОСТ ЊЕГОШЕВИХ ПОТОМАКА

За обезбеђење српске војске и избеглица у повлачењу ка Јадранском мору крајем 1915. године, велики значај имала је Мојковачка битка

Натпис на Споменуку борцима Мојковачке битке

Гинули да би обезбедили повлачење српске војске

Сећање на Мојковачку битку пре више од једног века, увек је живо у српском народу. Посебно је изражено код блиских потомака бораца учесника овог историјског догађаја који у великом броју сада живе у Србији.

За обезбеђење српске војске и избеглица у повлачењу ка Јадранском мору крајем 1915. године, велики значај имала је Мојковачка битка. Санџачка дивизија је имала пред битку око 4.000 војника, а задржавала је налете јединица Осмог аустроугарског корпуса пуних 39 дана (у децембру 1915. и јануару 1916) у пределу Мојковца и тиме омогућила да четири српске армије безбедно дођу до Ска-

дра. Ова борбена дејства у трајању око три месеца историчари означавају као „Мојковачка операција”, а Мојковачка битка је завршни део, тј: период у другој половини децембра и првој половини јануара.

На Бадњи дан и Божић (6. и 7. јануара 1916) у завејаним Мојковачким горама и на ледом и снегом окованим висовима, дошло је до најжешћег судара две војске, ређали су се напади и противнапади, до борби прса у прса. Преживелн борац Лука Војводић казивао је своје сећање аутору ових редова: „На Бадње вече смо добили појачано следовање мунџије, сви по 50 метака уз препоруку да. се она,

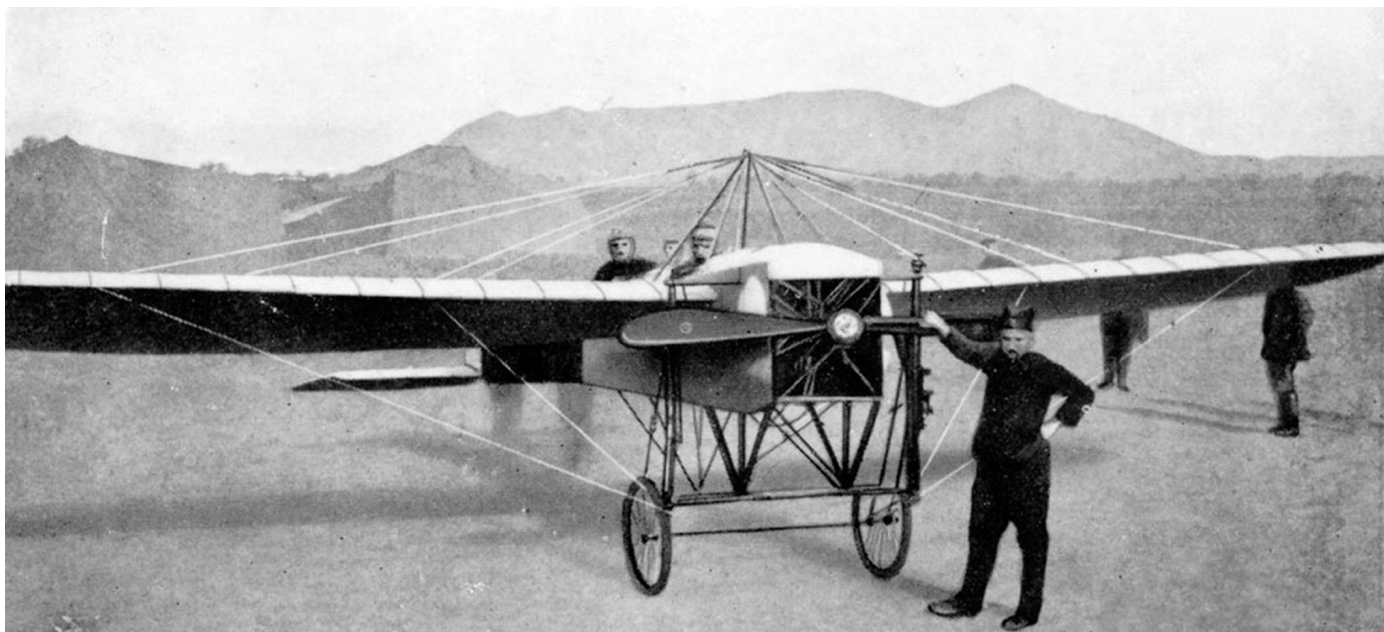
по она по могућности штеди. Примили смо такође следовање хлеба, сланине и сира за два дана, с молбом да се храна растегне што дуже. Борце су помагали њихови најближи, доносећи им храну и одећу. То није било по наређењу, већ по савести, јер се говорило да се ратује у своме руху и о своме круху. Извлачење рањених и погинулих по изузетно великој хладноћи, по дубоком снегу, захтевала је натчовечанске напоре. У истуреним превижалиштима радили су искусни болничари. Прва помоћ је пружена у импровизованим амбулантама, у сеоским кућама или под шаторима. Општу медицинску и хируршку помоћ лекари су пружали у селу Штитарици где је била смештена позадинска база. За потребе санитета коришћене су две бараке. Једна је тих дана направљена од дасака, а друга је саграђена раније за шумске раднике. Зна се да су са нашим лекарима у баракама радили и страни лекари. Подаци упућују на то да су они били из руске санитетеве мисије: др Николај Константинович Кисиљев, хирург и др Иван Васиљев.

Њихов рад на Бадњи дан и Божић описао је очевидца ових догађаја: „У болници поред наших, ординирају Руски лекари и медицинске сестре са свом ширином и величином Руско-Словенског духа и пожртвовања...„Даља евакуација рањеника према 20 км удаљеној болници у Колашину вршена је у крајње отежаним условима са саоницама које су вукли волови. Лечење рањених и болесних бораца пратила је општа nestaшица санитетског материјала. Према расположивим подацима био је хронични недосатак хируршког кадра, што чини главни ослонац збрињавања повређених. Тада је још увек постојао пропис да „апотекар по потреби, из нужде, може бити асистент при хируршким интервенцијама”. Хронична потхрањеност бораца била је све масовнија појава. Већина страних санитетских мисија до краја децембра 1915. напустила је Црну Гору. Непроцењива је штета за историју медицине што нису сачувани документи о раду ратног санитета у овом периоду. Наш малобројни медицински кадар мало је водио санитетску евиденцију. Извештаје о свом раду однеле су санитетске мисије.

Формацијске јединице у Мојковачкој операцији нису имале довољно снага и средстава за санитетско и интендантско обезбеђивање, већ су се у великој мери ослањале на снабдевање из суседне српске војске. Док се на фронту била битка са јачим непријатељем, у позадини је такође вођена драматична борба за спасавање рањених и оболелих. Било је то време страдања и патњи српског народа.

Укупни губици црногорских јединица у боју код Мојковца 6. и 7. јануара били су 164 погинула и 281 рањених, а аустроугарских јединица 112 погинула и 350 рањених.

Гаврило Шћепановић

Идеје и практични покушаји да се ваздухопловство афирмише у Србији и уведе у наоружање војске забележени су већ средином XIX века. Први писани документ о ваздухопловству у Србији био је чланак Матије Бана „Ваздухопловие”, објављен у *Српским новинама* у септембру 1844. године. Осим тог чланка и каснијих сличних написа у новинама, идеје о ваздухопловству ширили су српски официри и стручњаци који су се школовали у Русији или на Западу. Први балон летео је изнад Београда 1873, а изнад Панчева 1880. године. Балонем је управљао Француз Боде, који је у то време обилазио многе европске градове и демонстрирао вештину летења балонем.

И Никола Тесла је у својим пројектима и патентима знатну пажњу посветио идејном и техничком решењу за летеће справе. Његови цртежи из 1886. године оригинални су документи у којима је изнео своје идеје о ваздухопловству.

Међу Србима који припадају пионирима ваздухопловства јесу др Владимир Алексић, Иван Сарић и Михајло Мерћеп. Др Владимир Алексић из Панчева је 17. октобра 1909. године извео пробни лет двокрилном једрилицом стартованом помоћу затегнутог гуменог ужета. Иван Сарић из Суботице је јуна 1910. године полетео авионом који је сам конструисао. Модел Сарићевог авиона у природној величини налази се у Музеју југословенског ваздухопловства у Сурчину. Михајло Мерћеп је био из Херцеговине, живео је у Загребу, где је имао радионицу за израду авиона. Српским патриотима из Београда, по наредби, испоручио је у мају 1912. године авион „Мерћеп-комитски”, за коришћење у борби за ослобођење јужних делова Србије. Када је почео Први светски рат, аустроугарска власт је уништила Мерћепову радионицу, а са њим нејудски поступала само зато што је Србин.

Одмах на зачетку авијатике, у Срби-

Из историје ваздушног осматрања
јављања и навођења

НАШИ ПИОНИРИ ЛЕТЕЊА

Борбеним дејствима ваздухопловства у Првом балканском рату, Србија се сврстала међу првих пет држава у свету које су користиле авијацију у ратне сврхе. *Бомбардовање код Скадра је било прво бомбардовање из ваздухоплова на тлу Европе.*

ји се развијао јак ваздухопловни покрет који се манифестовао демонстрацијама летења у то време најпознатијих авијатичара - пионира летења. Посебно треба издвојити долазак Словенца Едварда Русијана, иначе снажно југословенски оријентисаног, почетком 1911. године. Летео је авионом који је конструисао Михајло Мерћеп. Нажалост, погинуо је 7. јануара 1911. године пред очима Београђана. Оборио га је удар кошавае код куле Небојша на Калемегдану.

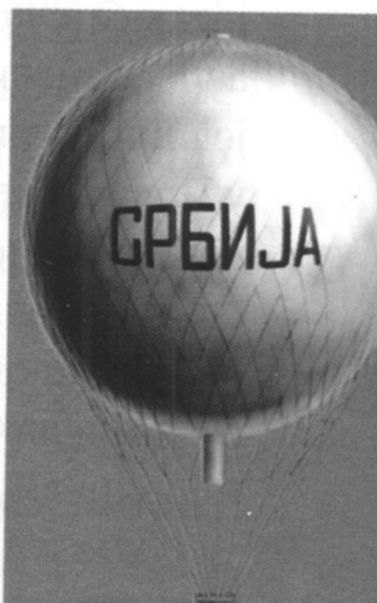
Почетком XX века, осим Француске, Немачке, Русије и Велике Британије, земаља које предњаче у развоју ваздухопловства, Краљевина Србија већ дуже време ради на успостављању војног ваздухопловства.

Увођење ваздухопловства у Српску војску иницирао је још краљ Србије Александар I Обреновић 1893. године, својим наређењем да се по могућности дивизијама организују „ваздухопловска и велосипедска одељења из кадрова који ће се још умиру тим службама обучавати”. У Српској војсци тада није ништа практично урађено али је у наредном периоду било доста стручних чланака у војном листу *Ратник*, који су, засигурно, допринели

брзом увођењу авијатике у Српску војску.

Један од тадашњих најобразованијих српских официра, пуковник Милош Васић, у својству министра војног, предвиђајући формирање ваздухопловних јединица, донео је 1900. године одлуку да се приступи школовању ваздухопловних стручњака. Са тим циљем упућује се 1901. године на школовање у Русију капетан Коста Милетић.

Министарство војно Краљевине Србије у мају 1912. године шаље три официра и три подофицира у Француску на школовање за пилоте. По завршеном школовању, српска влада је поручила и купила у Француској осам савремених авиона: три *фармана*, три *блериа* и два *депердисена*. Са тим авионима испоручени су и монтажни хангари, најнеопходнији инструменти и резервни делови, а купљена су и три фото-апарата за снимање приликом извиђања. То су били најсавременији авиони којима је располагала Француска. У октобру 1912. године, када је почео Први балкански рат, заплена су и два турска авиона *РЕ.П. тип К*, а из Русије као помоћ добијена су два авиона типа *дукс*. Тако је при крају

ПИЛОТ СЛОБОДНИХ БАЛОНА

Капетан Коста Милетић похађао је у Русији Техничку аеронаутичку школу од 14. фебруара 1901. до 12. новембра 1902. године. Оспособљен је за пилота везаних и слободних балона и за руковање голубијом поштом. По повратку у земљу радио је на практичном успостављању и организацији голубије поште, на куповини првих балона и формирању балонског одељења. Летео је првим балоном, који је добио назив „Србија”, одмах после набавке 19. априла 1909. године. То је био први лет српског војног ваздухоплова са српским обележјима.

рату дејствовали само аероплани српске војске и још није била у довољној мери уочена опасност дејстава из ваздуха по наше снаге.

У балканским ратовима долази до масовније употребе српске авијације. Српска авијација је извршила 21 мисију извиђања. При опсади Скадра од фебруара до априла 1913. године вршена су свакодневна извиђања, а у марту су турски положаји бомбардовани помоћу бомби и ручних граната утоварених на један *блерио*. Та борбена дејства је вршио, у фебруару формиран, Приморски аероплански одред састава четири авиона са посадама. То је била прва борбена јединица српског војног ваздухопловства. Борбеним дејствима ваздухопловства у Првом балканском рату, Србија се сврстала међу првих пет држава у свету које су користиле авијацију у ратне сврхе. *Бомбардовање код Скадра је било прво бомбардовање из ваздухоплова на тлу Европе*. Борбене летове српског војног ваздухопловства и у Првом и у Другом балканском рату пратили су војни изасланици из Француске, САД, Енглеске и Шпаније и на основу уочених искустава иновирали доктрине о употреби своје војне авијације у рату.

Одмах по формирању Ваздухопловне команде, имајући у виду да је на ратишту наступило примирје, организована је допунска обука, тренаж и припрема пилота за борбена дејства. С обзиром на то да су страни ваздухоплови често надлетали територију Србије, а да је Аустроугарска забранила српским, руским и италијанским ваздухопловима надлетање и прелете своје територије, српска влада је 3. марта 1913. године донела *Уредбу о саобраћају справама које се крећу по ваздуху*. Том уредбом су створени законски основи за санкције које би српске власти предузимале према страним (пре свега аустроугарским) ваздухопловима и пилотима који неовлашћено прелећу границе државне територије. Уредба је први законски акт о ваздушној пловидби објављен у Србији и међу првима објављеним у свету.

По питању *савременог система ВОЈ овај акт назначавала нужност контроле ваздушног простора, не само у рату, већ и умиру, и јасно наговештава нужност формирања службе за осматрање и контролу ваздушног простора у миру и рату*.

У Другом балканском рату, српско ваздухопловство је осим авиона, почело да користи балоне, пошто је задејствована водонична станица.

У балканским ратовима стечена су прва борбена искуства у употреби балона и авиона. Учени су недостаци у организацији, командовању и употреби. Међутим, технички проблеми који су у то време били нерешиви с обзиром на то да је „авијатика” била тек у повоју, условили су и појаву неразумевања и отпора према значајнијем коришћењу авијације у војне сврхе.

Рајица Бошковић

Први српски пилоти

1912. године Србија имала 12 авиона, што је у то време био импозантан број. За испомоћ нашим пилотима дошла су и четири добровољца (три пилота и један механичар) из Француске и два из Русије.

Развој ситуације на фронту и већ извршене, материјалне, техничке, организационе и кадровске припреме условили су да се коначно реализује одлука о формирању српског војног ваздухопловства. *Наредбом министра војног војводе Радомира Путника, од 24. децембра 1912. године, формирана је Ваздухопловна коман-*

да, прва ваздухопловна јединица Српске војске, састава: Аеропланско одељење, Балонско одељење, Водонична централа и Голубија пошта. Иако у саставу инжењерије, због значаја у датој ситуацији, Ваздухопловна команда је била непосредно потчињена Врховној команди Српске војске. За команданта је постављен мајор Коста Милетић. Из састава Ваздухопловне команде видљиво је да још није било назнака о формирању било каквих елемената за осматрање ваздушног простора. То је сасвим разумљиво јер су у Првом балканском

Живот из дана у дан

И БУКА ДИЖЕ КРВНИ ПРИТИСАК

Нежељени и штетни звук дуго је био у сенци аерозагађења, али доказано је да он утиче на крвне судове и процес артеросклерозе

Загађени ваздух и бука од сада ће се налазити на дугој листи фактора ризика за висок крвни притисак, поред већ добро познатих узрока као што су гојазност, масноће у крви, стрес, пушење или некретање. Европско удружење за хипертензију у најновијим препорукама први пут је издвојило и два чиниоца из животне средине као факторе ризика.

О томе је на недавном симпозијуму „Школа хипертензије” говорила проф. др Катарина Пауновић с Института за хигијену Медицинског факултета у Београду. Она је објаснила да је аерозагађење комплексна смеша различитих гасова и честица који се могу наћи у ваздуху, а стигли су из саобраћаја, индустрије, објеката који продукују топлотну или електричну енергију, укључујући и чувена кућна ложишта која су наш највећи проблем. Та смеша је врло променљивог садржаја и да би се прогласило да постоји аерозагађење, морају да буду у ваздуху присутне одређене материје, гасови или честице у одређеној количини, оној која доводи до оштећења здравља људи.

Опасан је непријатан звук

- Дати дефиницију буке већ је теже: то је неки нежељени звук, али није сваки звук бука. Оно што га чини фактором ризика јесте наша интерпретација. Људи желе да слушају гласну музику, излажу се буци у неким одређеним околностима. Дефини-

ција буке данас се заснива на речи штетан звук, значи онај који по својим физичким, односно акустичним карактеристикама доводи до оштећења психичког или физичког здравља човека. И он је фактор ризика за висок крвни притисак, али и за цереброваскуларне и кардиоваскуларне болести - објаснила је докторка Пауновић.

Указала је да треба разликовати краткорочни ефекат на здравље од дугорочног. Када се велики број људи изложи једној епизоди аерозагађења, доказано је да у кратком временском периоду многи имају акутно повећање крвног притиска. После-

дица тога је било чешће болничко лечење због кардиоваскуларних или цереброваскуларних болести. Сличан ефекат доказан је и у краткорочном дејству буке.

Међутим, дугорочне последице и загађеног ваздуха и буке много су више испитиване. Оне ће обухватити мањи број људи, значи неће свако да оболи од артеријске хипертензије због буке и аерозагађења, али ће последице по оболелог и читаво друштво бити изузетно велике.

- Ова два фактора доводе се у везу не само с кардиоваскуларним болестима, већ и с кардиометаболичким болестима: инсулинском резистенцијом и дијабетесом, респираторним и малигним болестима, погоршањем алергије... Сматра се да је загађени ваздух један од прва четири фактора ризика који се доводе у везу с овим болестима и повећаној смртности - навела је др Катарина Пауновић.

Подсетила је да је бука врло дуго била у сенци аерозагађења:

- Дуго се сматрало да она нема никакве везе, битно је само аерозагађење. Али, није тако. Ова оба фактора ризика имају исте механизме деловања. Они објашњавају процесе који се догађају на нивоу

ТРЕБА ЛИ НАМ ПРЕЧИШЋИВАЧ ВАЗДУХА

Катарина Пауновић

Др Катарина Пауновић је лекарима на недавном симпозијуму „Школа хипертензије” поставила занимљиво питање. Коју од наведених мера НЕ бисте препоручили оболелима од артеријске хипертензије у циљу смањења изложености загађеном ваздуху и буци?

- 1.Скраћивање активности на отвореном када постоји загађење
- 2.Бирање мање напорних активности на отвореном
- 3.Избегавање или скраћивање боравка у бучној средини
- 4.Избегавање бучних услова рада
- 5.Куповину пречишћивача ваздуха

Она сматра да мера куповине пречишћивача не спада у индивидуалне мере нити се јавноздравствени проблеми могу решавати индивидуалним мерама, нарочито не у срединама где су проблеми много дубљи.

Једна од мера за смањење буке су антифони

Ваздух, вода и тло све се више загађују, утичући на здравље људи

МАЈСТОР СВИХ ЗАНАТА

Механизам деловања буке и аерозагађења на здравље објашњава се оксидативним стресом. То је стање када у организму постоји неравнотежа између стварања слободних радикала и њиховог неутралисања од стране антиоксидативне заштите тела.

- Нема студије која се сада не бави оксидативним стресом. Он је мајстор свих заната, њиме се објашњава све! Тако се објашњава и како загађени ваздух делује на кардиосистем. Данас се за све оптужују суспендоване честице у ваздуху, за које се веровало да су само „тамо неке” материје које доспевају до плућа, али да немају везу с кардиоваскуларним системом. Наука је онда доказала да у тој групи честица постоје, изузетно fine, толико мале честице да могу да пролазе и ван плућних алвеола и да циљају крвне судове и ћелије крви у којима процесом оксидативног стреса и инфламацијом (запаљењем) доприносе настанку атеросклерозе и вазоконстрикције, које у крајњој линији доводе до настанка хипертензије - објаснила је докторка.

срца и крвних судова, а реч је о оксидативном стресу.

Ево и објашњења како нам бука оштећује здравље: штетан звук активира механизме који доводе до лучења свих хормона, па и хормона стреса, кортизола који доприноси оштећењу крвних судова и вазоконстрикције. И ето узрока за акутно повећање крвног притиска.

Мере превенције зависе од друштва

Нове препоруке као решење за овај проблем помињу смањење саобраћајне буке и загађеног ваздуха и то су врло важне, јавноздравствене мере.

- Дакле, порука је да друштво мора нешто да учини да смањи тај фактор ризика јер ове болести друштво много коштају. Сами лекари ту врло мало могу да ураде, јер те мере зависе од друштва. Наравно, треба информисати људе о томе како да од аерозагађења заштите себе и своје ближње. Пацијенти с хипертензијом могу да смање изложеност загађеном ваздуху тако што ће смањити активности које се спроводе на отвореном када имају информацију да је ваздух загађен. Или могу бар да покушају да смање изложеност буци у својој животној или радној средини - рекла је др Катарина Пауновић.

Америчко удружење за срце, подсетила је она, још пре 15 година дало је препоруке за смањење ових фактора ризика и издвојило као најосетљивије и најугроженије децу, старе и особе с болестима срца и плућа.

О. П.

Савремене технологије у медицини

НЕУРОПРОТЕЗА ЗА БОЉИ ХОД

Француз Марк Готје (63), који се дуги низ година бори с Паркинсоновом болешћу, први је у свету добио имплантат, неуропротезу, која му помаже да несметано хода, без падова, чак и да се пење уз степенице и дуже пешачи. Неуропротеза, како извештава агенција Ројтерс, направљена јеу Универзитетској болници у Лозани. Састављена је од низа електрода, које се постављају дуж кичмене

мождине. У комбинацији с електричним генератором импулса испод коже стомака уређај стимулише кичмену мождину да активира мишиће ногу.

Протеза је израђена на основу пројекта др Грегора Куртина, швајцарског лекара који је на челу тима у истраживачком центру Неурорестор, а рад о томе објављен је недавноу часопису „Нејчр“. Ова истраживања спонзорише и чувена фирма „Ролекс“. Очекује се да би ова технологија могла да се користи код пацијената с узнапредовалом Паркинсоновом болешћу, од којих се већина веома тешко креће. Куртинов тим планира да следеће године спроведе испитивања на шест нових пацијената.

Паркинсонова болест је неуролошко обољење где се због одумирања одређених ћелија у мозгу пацијент суочава с невољним покретима: дрхтавицом руку или ногу, проблемима с равнотежом и координацијом, а како болест одмиче све се теже крећу.

Паркинсонова болест јавља се код сваке стоте особе која је прешла 60 година, али ово обољење не штеди ни млађе. Многи дијагнозу ове болести добију пре 40. године, неки и раније. Те особе, радно активне тада имају велике проблеме у свакодневном животу, јер ова болест доводи до успорености свих покрета, укочености, подрхтавања екстремитета - руку и ногу, при чему је обољење прогресивно. Сви симптоми временом напредују.

Болест се може држати под контролом све савременијим лековима, чиме се продужава радни и животни век оболелих.

О. П.

Како побољшати слух

ТЕХНОЛОШКИ БУМ

Један од најчешћих здравствених проблема у свету, који веома лако може да се реши, јесте оштећење слуха. Статистике указују да једна од шест одраслих особа има оштећен слух. Тестирања су потврдила да две трећине одраслог становништва наше планете изнад од 70 година живота има оштећење слуха. Тај проблем повећава ризик од настанка деменције и депресије, због друштвене изолације услед смањења когнитивне функције.

Оштећење слуха утиче на квалитет живота много више него што се сматра.

Управо из поменутих разлога, у ото-аудиолошким центрима ZONEX свакој особи и сваком решењу приступа се индивидуално и темељно. Нема изговора за одлагање решења, од носно коришћења слушних апарата. Захваљујући високој технологији, ови слушни апарати су веома поуздани. Они не само да појачавају

звук, већ филтрирају звуке и издвајају говор од околне буке. Веома дискретни „помоћници“ опремљени су сензорима и вештачком интелигенцијом која омогућавају разумевање говора у сваком окружењу, чист и јасан звук.

Ото-аудиолошки центар Zonex присутан је на нашем тржишту 25 година. У својим специјализованим центрима у Београду и Новом Саду врши дистрибуцију слушних апарата реномираног светског произвођача који у својој палети производа има одговарајуће решење за сваку особу којој је слух оштећен. Осим производа врхунске технологије, ови центри пружају стручне и свеобухватне услуге особама које користе

слушне апарате, као и консултантске и услуге овлашћеног сервиса, затим додатну опрему, батерије за слушне апарате и индивидуалне шкољке за слушне уређаје.

Своје производе и услуге Zonex пружа уз налог војног и цивилног осигурања.

Адресе ото-аудиолошких центара Zonex:

Београд, ул. Сазонова 18а, Врачар тел. 011 3443 081

Нови Београд, ул. Булевар Црвене армије 11в Насеље Белвил (зграда „Лала“) тел. 011 77 09 099

Нови Сад, ул. Булевар ослобођења 111 тел. 021 66 22 757

NAJBOLJE Rešenje za Vaš Sluh

- BESPLATNA провeра слуха
- BESPLATNA проба слушних апарата
- BESPLATNA набавка апарата преко цивилног осигурања
- BESPLATNA набавка апарата преко војног осигурања
- КУПОВИНА на 12 месечних рата
- ПОПУСТ за готовинско ПЛАЌАЊЕ
- ORIGINALNI амерички производ врхунског КВАЛИТЕТА

SLUŠNI APARATI

Београд, Сазонова 18а
Тел: 011/2435-924

Нови Београд, Булевар Црвене армије 11в
Тел: 011/77-09-099

Нови Сад, Булевар Ослобођења 111
Тел: 021/66-22-757

www.slusniaparatzonex.rs
info@slusniaparatzonex.rs

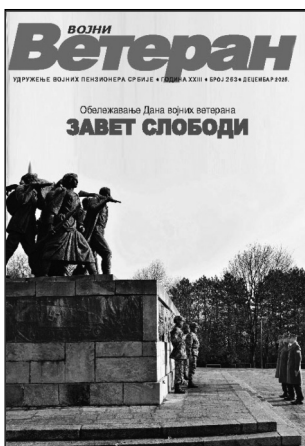

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ
Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

Година XXIII. Број 263 ДЕЦЕМБАР 2025.

Насловна
страна:

Звонимир
Пешић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милен Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Мр Александар Симоновски, мр Милан
Шумоња, Будимир М. Попадић, Душан
Старчевић, Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ

Предраг Добић (Сремска Митровица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Јован Симић (Краљево), Зоран Јашовић
(Ниш) и Трајче Митушев (Земун)
Јанко Мићић (Крагујевац)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Редакција, дописници и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

Лист излази месечно.
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:
***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;
За потребе војних пензионера обављаће следеће правне послове: даваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић).

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигуранци.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почести,
- помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
- Умањење укупних трошкова за висину рефундације
- бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 064/1660-423 и 011/3181-812.

ЗАКАЗИВАЊЕ ПОЧАСТИ ЗА САХРАНЕ

У београдском гарнизону заказивање почасне јединице ради одавања почести преминулим старешинама може се обавити путем следећих телефона:
у радно време: 011/300-5200
у ванрадно време: 011/206-4569

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

*Када имаш довољно
памети,
прво је искористи за себе,
а потом дели другима.*

*Када си почео да се
„питаи“,
живот ти је поприлично
одмакао.*

*Пуши, али друге не гуши...
Реци пријатељу, јер он то
не примећује.*

*Да би уживао у добром,
мораиш упознати зло.*

*По потреби пусти воду,
да проблеми оду.*
Драган М. Живаљевић

TANJA dent

Стоматолошка ординација

„ТАЊА ДЕНТ“

Телефон: +381 63 214 800
Михаила Булгакова 50а, Београд
е-маил:
dr.tanjavukmirovic@yahoo.com
Пружа све врсте стоматолошких
услуга војним пензионерима и чла-
новима њихове породице, са 10%
попуста.
Такође се нуди и могућност одло-
женог плаћања на више рата.
Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологије
Прегледе можете заказати на:
063/214-800 / 061/252-8686
Радно време од 12 до 20 х

ДОПУНСКА УСЛУГА

Услуге погребног оркестра Београд
на сахрани, кремацији, испраћају,
помену.
<http://www.pogrebniorkestar.rs/>
Aleksandar +381643930694
+381638088919